

UNIVERSITÉ PAUL VALÉRY - MONTPELLIER III

FONOLOGIA DAU PARLAR OCCITAN
DAU NAUT-VIVARÉS :
GABARRITS SILLABICS E EXPRESSION DAU PLURAL

Quentin Garnier

MASTER 2 LLCER

Director de memòri
Arvèi LIEUTARD

6 juin 2018

Taulas de las matières

1	Introduccion	3
2	L'occitan en Ardecha e la question dialectala	5
2.1	Lo vivaroalpenc dins la classificacion dialectala tradicionala	7
2.1.1	Lo concèpte de parlar nòrd-occitan	7
2.1.2	Lo vivaroalpenc en Naut-Vivarés	8
2.1.3	Elements de morfologia	8
2.2	Decopatges supradialectaus e ensembles fonologics	10
3	Lo còrpus de trabalh	14
3.1	Presentacion e chausiás de las frases	14
3.2	Los locutors : origina e rapòrt a la lenga	18
3.2.1	Locutor A : André Fombonne	19
3.2.2	Locutor B : Robert Cros	20
3.2.3	Locutor C : Jean Dodet	20
3.2.4	Locutor D : Jean-Claude Fouillet	21
3.2.5	Locutor E : Jean-Luc Fourel	21
3.3	Lo corpús de trabalh	23
3.3.1	Transcripcions foneticas	23
3.4	Documents complementaris	28
3.4.1	Enregistrament suplementari : La bisa e lo solèlh	29
3.4.2	Las meissions e las escossalhas	30
4	Descripcion fonologica e gabarrit sillabic	31
4.1	La sillaba : un objècte fonologic en discussion	32
4.2	Vocòidas e cap de sillaba : lo sistèm vocalic	34
4.3	Atacas e còda	36
4.3.1	Contoïdas e eschala de sonoritat	36
4.3.2	Atacas	39
4.3.3	Còdas e segments legitims	42
4.4	Lo gabarrit sillabic	43

4.4.1	Un tipe CVS reduit	46
4.4.2	Gabarrit e vocalisme	46
4.4.3	Remarcas sus los efèits de lenicion e liam daube lo plural	51
5	Foncionament dau plural : fonologia e morfologia	53
5.1	Còda e marcatge dau plural	54
5.2	Finalas consonanticas : segment extrasillabic latent	57
5.3	Finalas consonanticas : còda	59
5.4	Finalas vocalicas	60
5.4.1	Alternança /u/~u:/	61
5.4.2	Alternanças /ɔ/~ɑ/ e /a/~ɑ/	61
5.4.3	Alternança /e/~e:(/i/)	61
5.4.4	Lo cas daus determinants	62
6	Conclusion	63
A	Noms daus toponimes en ustage en occitan e lhors equivalents en francés	69
B	Tèxte de trabalh reviraat a l'escrit per Robert Cros	71
C	Enregistrament suplementari	73

1 Introduccion

La dialectologia occitana classica bastiá dempuèi la meitat dau sègle XIX, repausa sus l'enumeracion e la classificacion de traits contratsius. Opausa, puèi que fai una tria, los parlars occitans sus de caracteristicas generalas, sovent foneticas. Un estudi de la lenga a través l'analisi de la sillaba e de sas variacions, permet benlèu d'esquizar un novèl apròchi de la dialectologia occitana, en metre en avans de foncionaments supradialectaus en partia indepèdents daus dialèctes defnits tradicionalament. Lo trabalh sus lo parlar vivaroalpenc de las regions septentrionalas d'Ardecha (dins la suite *occitan naut-vivarés o VANV* que presento dins questo memòri, prepausa de rendre compte daus traits fonologics màgers e originaus per participar, modestament, a la construccion d'una descripcion fonologica globala de la lenga occitana en se basar sus las teorias fonologicas desenvolopaas dins l'encastre de la gramatica generativa-transformacionala. La tòca finala es d'essaiar de descriure l'estructuracion de la sillaba naut-vivaresa, per pover explicar los gabarrits sillabic e son impacte sus lo tractament dau plural (es a dire, liar los traits morfologics a de processús fonologics) dins quela varietat d'occitan. Otra son interès purament lingüistic permet mai de portar d'elements de responsas per quant a la question occitanista en Ardecha. La constatacion de la disparicion de la lenga orala dau latz d'Anonai e de l'abséncia d'una consciéncia *occitanista* onte la lenga demòra un pauc mai viva viva (dins quauques escarts e vilatges especifics) mena naturalament a de refexions sus los esfòrcs, las accions e iniciativas que pòion èsser envisatjaas per sensibilizar lo monde a la question de la lenga, per suscitar l'envèia a de novèlas personas (e joines) d'aprendre la lenga e per donar mai de placça a l'occitan dins la vida publica. Tot quò necessita un minimum de trabalh de terren e la construccion d'una basa scientifica fòrta, intregraa a la rechèrcha occitana actuala, que poisse portar las realitats objectivas de l'estat e dau desenvolopament de l'occitan en Naut-Vivarés. Pòrto pas quelas pretencions daube questo memòri mas pauso benlèu la debuta d'una rechèrcha aprigondiá inspiraa daus travaus recents menats en linguistica occitana e a la suite dau trabalh menat dempuèi d'annaas per l'associacion *Parlarem en Vivarés* e las autras associacions occitanista (*La Re-*

tournada, IEO Ròsne-Alpas, . . .), per d'universitaris coma Jean-Claude Forêt e Jean-Michel Effantin e per d'afogats de la lenga coma Jean-Yves Rideau, Didier Grange o Joannès Dufaud que òvran en favor de la defensa e de la difusion de la lenga dins quello caire d'Occitània, de fes eissublat per l'aure dau movement occitanista.

Començo per una recapituclacion de la construccion dialectala tradicionala de l'occitan e de la posicion dau VANV dins quela classificacion. A las suita, expauso las motivacions que possan a l'establiment d'una novèla descripcion, basaa, non pas sus des traits fonetics e morfologics generaus mas sus los mecanismes fonologics que los estrucuran. Presento puèi lo còrpus de trabalh, es a dire la entrevistas qu'ai fait per tirar lo material scientific necessari a ma rechèrcha, acompanhat dau mètodo de trabalh . Lo besonh d'un còrpus de tèxte basat sus l'enregistrament de locutors natus èra un punt que jutjavo essencial : auriá pogut faire l'estudi sus de formas teoricas (que lo VANV es estat dejà fòrça descrit) mas vòlio pover m'apuèiar sus des formas certanas, tiraas d'una paraula *viventa*. La segonda partia es dedicaa a l'analisi fonologica dau parlar pròpriament dita : lo chapitre 4 estudia los segments admissibles (atacas, còdas e sistèmas vocalics) e lo foncionament dau gabarrit sillabic per l'observacion dau tractament de la còda e de l'eventuala posicion extrasillabica. Enfin, m'interèssò dins lo chapitre 5, au foncionament dau plural en lo metre en parallèl daube lo gabarrit sillabic per essayar d'explicar lo marcatge particular que coneis lo VANV.

Vòlo grandmerceiar tota la còla de l'associacion *Parlarem* que m'apuèia, dempuèi la debuta, dins mon cursus universitari e en particular, Gerard Betton, Patrick Cros e Marc Noaille . Mercèio Julien Pochelon de l'associacion *La Retornada* vès Tença e Didier Grange per lhor ajuda dins mas rechèrchas. E mercèio, bien sur, los locutors entreveguts dins l'encastre de quello memòri e qu'an acceptat de se prestar au jòc de l'entrevista : André Fombonne, Robert Cros, Jean Dodet, Jean-Claude Fouillet e Jean-Luc Fourel.

2 L'occitan en Ardecha e la question dialectala

Avans d'expausar los traits fonetics e morfologics màgers dau VANV e d'evocar sa posicion dins la(s) classificacion(s) dialectala(s) de le l'ensem occitan, vau emprincipiar per qualquas donaa sus la lenga en Ardecha, en començar per las delimitacions geograficas, mai qu'imprecisas mas que permeton d'identifiar una zòna per aquí delimitaa :

- au nòrd per una linha anant de la comuna d'Andança¹ fins a Sant Marcèl d'ès Anonai en passar per lo tracòl dau tracòl dau Faiet ; en delà d'aquela linha comença lo domeni francoprovençal,
- au levant per lo Ròsne,
- au sud per una linha anant de Tornon jocsca L'Alouvesc en passar per la comunautat de comunas dau país de Sant Farcian (los parlars mai mèi-jornaus au sud de Lamastra son encara pro similars ; au sud de la rivièira d'*Eyrieux* dins las zòna de las Boutières, lo parlar es totjorn de vivaroalpenc mas daube una proximitat mai granda daube lo lengadocian),
- e a l'oèst per la linha que s'èc la linha administrativa de separacion daus departaments de Naut-Leire e d'Ardecha mas en integrar las comunas situaas a sa proximitat immediata (Tença, Lo Mas de Tença, Montregard, Montfaucon de Velai, Saint Bonet lo Freid,...).

Aquesta zòna geografica correspond a quaucam près a las divisions administrativas seguentas (daube lo nombre d'estatjants respectivament en 1990 e 1999 e 2015²) : Comunautat de comunas dau Val d'Ai (7100, 7122, 8465), Comunautat d'aglomeracion dau bacin d'Anonai (33488, 33914, 35328), Comunautat de comunas dau País de Sant Farcian (3673, 3612, 3823) e la Comunautat de comunas dau Naut-Linhon (Naut-Leire) (7852, 7734, 8219). Siase una popula-

---

1. La correspondancia occitan-francés (oficial) daus noms de comunas o d'autres toponimes es donaa dins l'annèxa A

2. Sorça : INSEE

cion totala d'environ 45 000 personas dins la zona, establida entre las annadas 90 e encuèi. I a 30 ans de temps³, n'i aguèt pas d'enquèstas sus la practica de l'occitan e doncas de donadas sus lo nombre de locutors occitanofònes en Ardecha . Pasmens, se pòt faire una estimacion en se referissent a las enquèstas «*Média Pluriel Méditerranée, Languedoc-Roussillon*»⁴ sus lo rapòrt de la poblacion lengadociana daube l'occitan e en supausant que los chifres serián estats similars en Naut-Vivarés : en efèit las enquèstas mòstran que en 1991 e 1997 respectivament 9% e 5% de la poblacion parlava *quotidianament, sovent* la lenga e que 48% e 34% la compreniá çò que permet d'establir a environ 15 000 locutors passius e entre 4100 e 2200 locutors actius a la fin dau sègle XX. L'estudi FORA [2], realizat en 2009 e qu'establiá un inventari de l'estat (praticas, percepcions e accions de desvolopament) de las doas lengas regionalas de Ròsne-Alpas (occitan e francoprovençal) mostrava qu'èra en Ardecha que lo nombre de personas declarant *ben parlar la lenga regionala* èra lo mai naut (11,1% de la poblacion contra 5% en Droma e 7,4% en Savòia), e qu'aquela proporcion (sus l'ensem de la region) èra bien sur distribuïda de maniera inegala, presentant un gran ecart entre lo mai de 60 ans (51,1% dau grop) contre environ 2% de las generacions de mens de 50 ans. Çò que permet (en prenent en compte la piramida demografica francesa en 2010 e en faire l'ipotèsis que los chifres son similars en Naut-Leire) d'evaluar en 2009 a environ 3 o 4% de locutors actius de la lenga dins nòstra zòna de trabalh, siase per aquí 1500 personas. La tombada demografica s'èc son cors, emportant daube iela lo monde qu'aviá encara agut la lenga en transmission dirècta. Quò dit, i a encara pro monde en mesura de parlar la lenga dins lo Naut-Vivarés.

Sembla que la lenga demorèt viva dins aquesta region occitana fins a las annadas 80 en vila dins los mitans ovriers mai que mai, coma en campanha (sicut sovent evocat dins las emissions *Parlarem*). Dins un entrevista⁵, un ancian mèra de Colombièr-lo-Vièlh (comunautat de comunas dau país de Sant Farcian), Roger Coursodon (naissut en 1934), estimava que totas las personas de mai de 75 ans de l'encontraa *parlavan patoès* se foguèsson òmes e que lhor familha (lo paire mai que mai) trabalhèss pas per l'Estat. Ben que i aguèsse (e i aie totjorn dins una amplor mendre) una preséncia marcaa de la lenga, la consciéncia occitana es mens relaiada que dins d'autres parçans d'Occitània e l'iniciativa occitanista es lo fait recent (un quarantenat d'annadas) d'associacions coma *Parlarem en Vivarés*

3. Preno quela referéncia temporalada que correspond a la difusion sus las ondas radiofonicas de l'emission *Parlarem - Paraulas d'òc* que coneguèt una bona recepcion en cò de la poblacion occitanofòna de la region.

4. Enquèsta Média Pluriel Méditerranée, Languedoc-Roussillon, resultats a consultar sus : <http://www.univ-montp3.fr/uoh/occitan/unelanguage/co/moduleLoccitanune%20langue0.html>

5. Garnier Quentin, *L'occitan a Colombièr-lo-Vièlh en 2014*. Travalh universitari dins l'encastre del cors de L1 Metodologia del trabalh universitari prepausat per Maria-Joana Verny

e d'escrieires o artistas coma Marie Mourier, Jean-Claude Forêt, Gerard Betton o Marc Nouailles.

2.1 Lo vivaroalpenc dins la classificacion dialectala tradicionala

2.1.1 Lo concèpte de parlar nòrd-occitan

Dins son essai «*La langue occitane*» P. Bec definís tres grands ensembles dialectaus occitans : *lo gascon*, *l'occitan moien* e *lo nòrd-occitan* aus quals apond lo catalan en prepausar l'existéncia d'un familha occitano-romanica que comprendriá los quatre parlars. Au dintre de quela familha, lo nòrd occitan se distinguís dau demai per un trait fonetic màger : la palatalizacion daus grops CA e GA eissits dau latin en <cha> e <ja> ; se dividís eu-mèsme en tres sub-complexús dialectaus : lo lemosin, l'auvernhat e çò que Bec sona *provençal cevenòl-alpenc* parlat dins «*la partie occitane des Alpes et du Dauphiné, le nord du Vivarais, le nord-est du Velay et le coin sud-ouest du Forez qui est de notre langue*» tornat nomenar puèi «vivaralpenc» per levar l'ambigüitat deguá a l'apellacion «*provençal*». Dins lo nòrd d'Ardecha, la partiá septentrionala de l'anciana província dau Vivarés (iela-mèsma província dau Lengadòc), l'occitan vivaroalpenc presenta de caracteristicas fonologicas e morfologicas particularas, que l'origina es segurament multipla : romanizacion mai tardiva, substrat celtic, superstrat germanic, contactes mai marcats que dins lo demai dau Lengadòc daube lo francoprovençal vesin e benlèu mai un cèrt conservatisme per rapòrt a l'occitan medieval dins d'unas formas morfologicas.

L'espandi maximal de quello ensems nòrd-occitan es doncas dessenhât au sud per l'isoglòssa (<ca>/<cha> - <ga>/<ja>), au nòrd per l'espaci d'òil, au nòrd-èst per lo francoprovençal e a l'èst per lo piemontés. Se l'isoglòssa <ca>/<cha> es un trait màger per l'identificacion dau nòrd-occitan, d'autres caracteristicas lingüisticas son generalament acceptaas per definir lo nòrd-occitan :

- l'alteracion de /s/ davant las oclusivas sordas [p, k, t] (fenomèn pasmens absent daus parlars aupencs e peiregordins) cap a la iod o cap a un alongament de la vocala precedenta : *escòla* fa [es'kòlɔ] en lengadocian, [ej'kòlɔ], [e:'kòlɔ] e mai [i'kòlɔ] en nòrd-occitan
- la tombaa de la [z] intervocalica eissia d'una D latina intervocalica (*susar* en lengadocian, *suar* en nòrd-occitan),
- la tombaa quasi generala de las consonantas finalas morfologicas ; la dis-

- paricion de la [s] finala, marca dau plural, que mena de còps a una reorganizacion de l'alternança singular/plural per una marcatge vocalic,
- la reduccion daus diftongues en vocalas simplas : [aw]/[ɔw] → [ɔ] e [ej]/[aj] → [e],
- de fenomèns de nasalizacion complets de la [a] (e dins una mendre mesura de /E/) : *sang* e *sens* fan [san(g)]/[sen(s)] en lengadocian, [sã]/[sen] en nòrd-occitan e mai [sã]/[sẽ].

2.1.2 Lo vivaroalpenc en Naut-Vivarés

Lo vivaroalpenc pòt èsser identificat dins l'ensem nòrd-occitan coma los parlars qu'an coneissut la tombaa o l'amudiment anciana de quauques consonatas sonòras intervocalicas, subretot la /d/ /g/ e /ʒ/; ensin las equivaléncias vivaròalpinas de las formas lengadocianas *parlada*, *venguda*, *bugada/bujada*, *pagar* e *pregar* fan *parlaa*, *venguá*, *buaa/buiaa*, *païar*, *preïar/prejar*. Son generalament las varietats que coneisson la desinèncià-o ([u]) per la promèira persona dau singular.

Segon F. Martel [14], se distinguís dos sosdialèctes : un a l'èst, l'*apenc*, parlat dins las Alpas (levat dins l'Oesen, lo Trièves e lo Vercòrs iserencs) que se caracteriza per lo manten de las consonantas finalas, e un a l'oèst, lo *vivaròdal-finenc*, parlat dins la franja occitana d'Isèra, en Droma, dins lo nòrd d'Ardecha, dins l'èst dau Velai e dins los cantons occitans dau Forés que presenta un amudiment de las consonantas finalas. Es dins quello darreir qu'es inclús lo parlar nòrd-vivarés de la region d'Anonai. La carta de la Fig.2.2 ilustra las zònas lingüisticas dau departament de l'Ardecha ; i apareisson mai los luòcs d'origina daus locutors enregistrats dins l'encastre de quello memòri.

2.1.3 Elements de morfologia

Los paragrafes que sèguon presentan brèvement d'elements de morfologia distinctius dau VANV. Lo chapítre 4 tracta de la morfologia coma una compausanta dinamica utilizant los processús fonologics : permet de comprene un pauc mai en detalhs lo foncionament dau plural dins lo parlar naut-vivarés.

Articles defnits

Lo VAVN coneis una forma per l'article definit femenin *la* mas doas formas per l'article definit masculin singular : la forma *lo*, la mai expandiá dins l'espaci occitan e la forma *le* ([lə]) qu'es, ela, locala. Questa forma se tròva surtot a l'oèst de L'Alauvesc (parlars dau Velai) e dins la Vocança (es la forma donaa

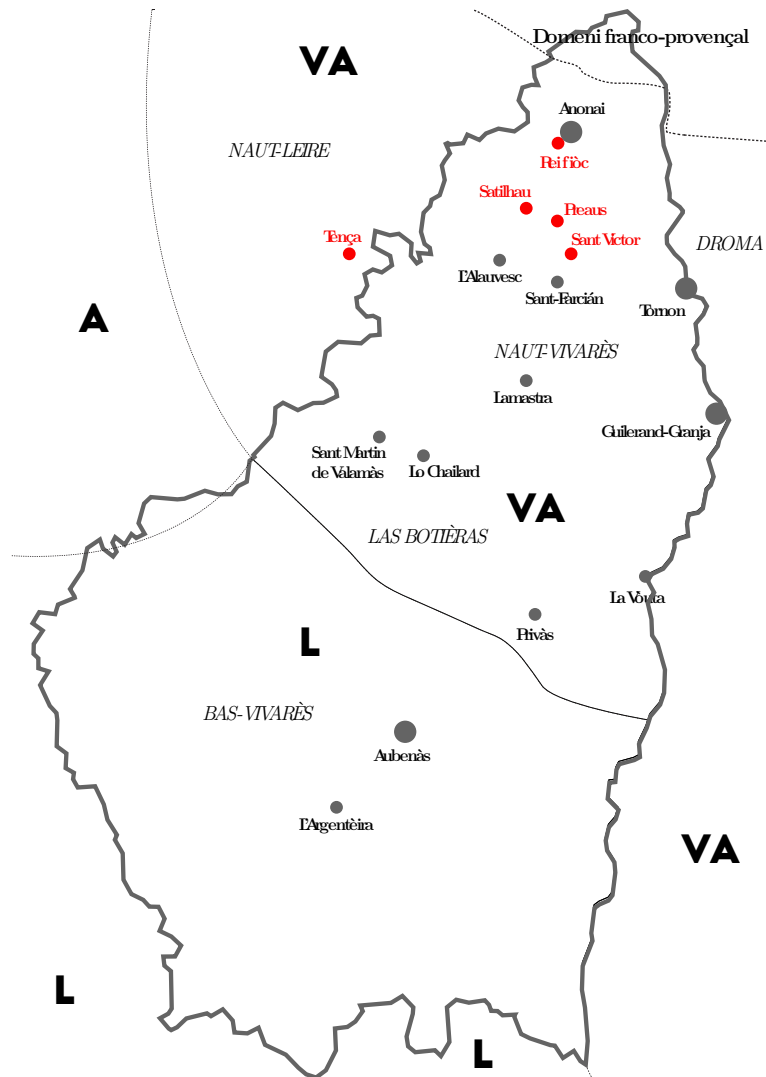

FIGURA 2.1 – L’Ardecha linguistica (VA, A e L correpondon aus dialèctes tradicionaus *viavaroalpenc*, *auvernhat elengadocian*); las localitats en roge son queias daus locutors entreveguts.

per J. Dufaud dins son ovrage *Dictionnaire Français/Nord-Occitan*[7]).

	Singular	Plural
Masulin	<i>lo, le</i>	<i>los</i>
Femenin	<i>la</i>	<i>las</i>

FIGURA 2.2 – Articles definitis en VANV

Conjugasons

La conjugason vivarolpina⁶ se distinguís mai que mai per una desinència en *-o* de la pomèira persona dau singular ; pasmens a costat de quela desinència existís localment la desinència *-e* [ə. Coma la rèsta de l'occitan, lo VANV coneis 3 gropes de vèrbes : lo promèir grope (vèrbes en *-ar*), lo segond grope (vèrbes en *-ir*, levat *venir*, *tenir* e lhors derivats) que coneis doas conjugasons (una *suffixaa fòrta* (5 temps suffixats) e una *suffixaa febla* (2 temps suffixats)) e lo tresime grope (*venir*, *tenir*, vèrbes en *-re* e vèrbes en *-er*) a conjugason dita *radicala*. La promèira persona dau singular dau preterit de l'indicatiu coneis doas desinèncias (segon l'usatge locau) : *-èro* e *-ei*. Questa darrèira terminason es una forma conservaa de l'occitan medieval e se tròva mai en lemosin (e en gascon *-èi/-i/-oi*). A la promèira persona dau singular de l'indicatiu imperfect e dau condicional, s'auvís mai d'una realizacion = [jɔw], [jaw] e [jɔ] que correspondon a la grafia *-iau* e [ju] que correspon a *-iô*. Segon las preconizacions dau CLO⁷, se poiriá empleiar *-iu* que pòt correspondre a l'encòp a [ju] e [jɔ] (d'efèit mai d'un parlar nòrd-occitan pronóncia la finala *-iu* [jɔ]). La tombaa de consonantas intervocalicas s'obsèrva dins d'unas formas verbalas e mai que mai *-v-* a l'imperfect de l'indicatiu de *aver* e *saver*

2.2 Decopatges supradialectaus e ensems fonologics

Lo decopatge dialectal de l'occitan modèrne es pas un fait novèl : de nombroses especialistats an trabalhats sus de preposicions de classificacion de la lenga. Dejà Mistral, n'aguèt l'idèa dins *Lou Tresor dóu Felibrige* segut per Ronjat, Bec, Alhèras, e ben d'autres. La mai coneissuá, per èstre mai vulgarizaa, es quela de P. Bec, qu'avèm dejà evocaa dins la seccion precedentà. Quelas essàias de classificacion, son motivaas per un esclatament dialectal indeniable, que tòcha totas

6. Noalha, Marc. *Conjugaison – Occitan Vivaroalpin (nòrd-vivarés)*. Parlarem en Vivarés, www.bartavel.com

7. Sumien, Domergue. *Preconizacions del conselh de la lenga occitana*. Lingüística occitana, numèro 6, Decembre de 2007.

las lengas e pas especificament l'occitan. Un sintèsi globala de la diferentas classificacions que son estaas feitas dempuèi Mistral es prepausaa per D. Sumien [18] Pasmens, pauc d'entres ielas, an integrat una vejaire novèl basat sus los foncionaments globaus que caracterísan la lenga occitana.

P. Bec s'es pas contentat de metre en forma una classificacion que preniá en compte que de critèris fonetics e/o geografico-istorics ; pressentiguèt que los elements de classificacion de la dialectologia tradicionala èran benlèu pas los mai adaptats per descriure las especificats daus parlars occitans e prepausèt una novèla estructuracion qu'essaiva integrar de caracteristicas comunas a mai d'un dialècte : «*Au dessus des limites fondamentales qui viennent servir de base à notre discrimination interdialectale peuvent être choisis d'autres critères caractéristiques qui diviseront le domaine occitan dans son ensemble, transcendant ainsi les grands dialectes et consacrant une fragmentation de la langue d'oc définie, plus par rapport à ces dialectes, mais en fonction de l'entité occitane tout entière*» ([1], p.55). Definís ensin dos grands ensems sus de traits fonetics e de caracteristicas morfológicas :

- *l'aquitano-pirenenc*, definit per 5 traits màgers : la palatalizacion dau [jt] eissit dau CT latin, betacisme, l'evolució de [aj] cap a [ɛj], la conservacion de las consonantas finalas e dau marcatge *-s* dau plural, e l'abséncia d'un fenomèn d'africacion tochant la [ʒ] eissit de I/J o DI dau latin,
- *l'avèrnomediterranenc* definit per 6 traits màgers : pas de betacisme, tombaa de las consonantas finalas e dau marcatge *-s* dau plural, vocalizacion daus gropes *-l* e *-lh* finaus, tendéncia de la desaparicion de la [r] apicala au profèit de [ʁ] o [R], tendéncia a la tombaa de la *-z-* intervocalica o son passatge a *-v-* eissia de D o S latin⁸ e una desinéncia *-e* (o *-o*) per la promèira persona dau singular daus vèrbes.

Per precisar son vejaire, Bec ajosta dos sos-ensems, au dintre daus dos precedents :

- *l'occitan central*, a l'interior de l'aquitano-pirenenc, que se distinguís per : l'abséncia de la vocalizacion de la *-l* finala, e l'abséncia de fenomèn de nasalizacion de la *-n* finala que pòt afectar d'unes parlars de l'ensem⁹,
- una zòna de conservatisme (parlars alpencs), dins la quala, las consonantas finalas son parcialament manteguás (nomenaa puèi *illòt de conservatisme*), mas lo concèpte es encara vague.

8. Bec nòta pasmens que quela tendéncia es febla en provençal

9. Nòta pasmens que quela nasalizacion es diferenta de la francesa.

Dins la reedicion de 1972, Bec farà intrar lo catalan dins sa classificacion e lo descopatge supradialectal. Coma lo soslinha Lieutard [12], l'avantatge de quelo decopatge es de pover definir d'ensems dialectaus sus de traits fòrts, independents daus critèris de la classificacion tradicoconala. Sumien ([18]) tòrna prene la lo trabalh de Bec, en lo completar per prepausar una estructuracion supradialectala, daube una terminologia un pauc renovaa (dont ne prepauso una reproduccion dins la Fig.2.3), que dins lo grands traits, definís :

1. **avèrnomediterranenc** (betacisme, realizacion oclusiva de /b d g/, accent tonic pauc marcat, fenomèns de nasalizacion, realizacion predorsoalveolara de /s, z/, evolucion de las roticas)
  - *varietats estanduás*
    - **niçardoalpenc** (manten de beucòp de consonatas finalas e un conservatisme fonetic maximal)
    - **transoccitan** (amuïment de las obstruentas finalas, de /s/ e /n/ mas daube de grats variables segon los parlars)
  - *varietas restrentas*
    - **parlars uganauuds dau Velai** (zòna dau Linhon, que coma lo niçardoalpenc, consèrva una bona partiá de las consonantas finalas)
    - **bas-vivarés** (parteja fòrça traits de l'occitan central dont lo manten de la -s dau plural mas coneis pas lo betacisme, /b d g/ se realizan coma d'occlusivas, amuïment parcial de las consonantas finalas)
2. **preïberic** (ancian *aquitanopirenenc* definís per Bec ; betacisme, /b d g/ se realizan coma d'espíritas a l'intervocalica, pauc de fenomèn de nasalizacion, manten de l'oposicion /rr/ - /r/)
  - **occitan central**
  - **aquitanopirenenc** (inclús lo catalan)

Quela estructuracion supradialectala de l'occitan, permet d'esquiar una caracterizacion mai globala de l'occitan. Mas de problèmas persistan, coma, per exemple, la preséncia daus illòts de conservatisme au sen dau transoccitan (que sos-entend que quelo parlars an servat de traits especifics que los rapròchan de la lenga medievals e de l'occitan central), çò que possa a definir de zònas particulars (definiás generalament per la lhor posicion geografica o lhor istòria que los a, a un moment, isolaas daus parlars vesins) qu'empachan la definicion vertadièra d'un grand ensems coèrent. La descripcion d'unas caracteristicas demòran encara tròp imprecisa, e las variacions observaas au dintre d'un mèsme ensems son de fes pro importantas, e meritan de s'i interessar.

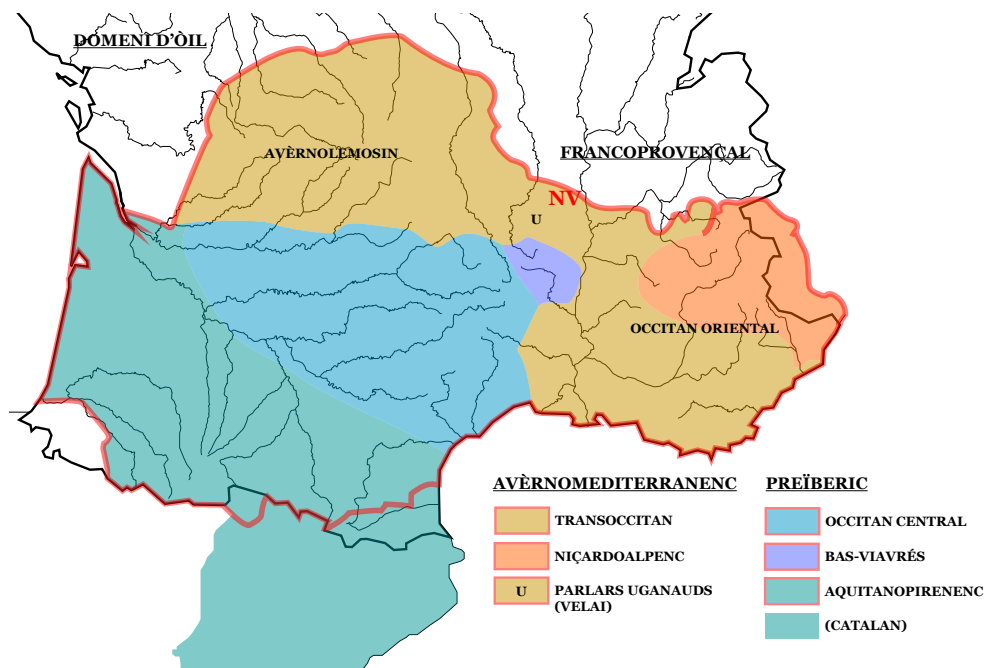

FIGURA 2.3 – Estructuracion de l’occitan segon D. Sumien (NV = correspond au parlar nòrd-vivarés)

Las classificacions supradialectalas, l’avèm dit, son motivaas per lo sentiment qu’existís de foncionaments semblables en delà dau decopatge consacrat per la dialectologia tradicionala e que los limits dialectaus correspondon gaire daube lo mecanismes fonologics e morfologics que pòion s’observar dins la diversitat daus parlars occitans. Es dins l’idèa de metre al lume quelos mecanismes de l’occitan non-definits per los critèris de la dialectologia classica, sens que l’objectiu final siase l’acceptacion o lo reget d’una classificacion dialectala o d’una altra, que s’incriu lo trabalh presentat çai-sos. Vau essaiar d’expausar e d’explicar los processús fonologics dau VANV e lhors impactes sus la morfologia e las realizacion foneticas observablas, independentament de las consideracions geolinguisticas. Pren coma basa de despart las perspectives bailaas per la gramatica generativa-tranformacionala e desenvolopaas dins per lo domeni occitan per Patrick Sauzet [15, 16] e Hervé Lieutard [12, 11] en paticular.

3 Lo còrpus de trabalh

Per pover realizar un estudi fonologic de l'occitan naut-vivarés deviò m'apuèiar sus un còrpus oral compausat d'enregistraments de la lenga E, se possible, d'enregistraments de locutors natus es a dire de monde qu'an l'occitan per lenga mairala o que l'an apresada e parlada pendent l'enfància. Auriò pogut me servir daus enregistraments de las emissions de *Parlarem – Paraulas d'òc* que foguèt prepausada e animada per Gerard Betton entre 1982 e 1995 sus una radiò locala, *Radio Vivarais*. Lo problèma es que, malgrèt la quantitat d'informacions que representan las oras d'enregistrament de *Parlarem*, lo trabalh necessari per ne traire un material d'estudi interessant aurià estat ben tròp important e cronofage dins l'encastre de questo memòri : per quela rason, decidiguèro de realizar mi-mèsme d'entrevistas enregistraadas daube d'occitanofònes. Quò presentava tres avantatges : d'en promèir me permetèt de chausir las formas qu'estimavo interessantas dins los desvolopaments de l'analisi fonologica ; me permetèt puèi d'aver de discutias daube las personas entrevenguás e doncas de conéisser mai precisament la lor via e lor rapòrt a la lenga ; enfin, d'un biais mai personal, quò èra l'escacença de parlar daube de locutors natus çò qu'es pas una veiaa facilata los jorns.

Ben sur, me sió apercebut que mancava encara fòrça elements dins lo desvolopament de las ipotèsis de trabalh en cors de redaccion dau memòri. Si que lo còrpus constituís una bona basa de despart per un apròchi fonologic dau VANV merita d'èstre largament augmentat per pover afortir, o au contrari refutar, las preposicions que son feitas dins mon analisi.

3.1 Presentacion e chausiás de las frases

Lo tèxte a faire revirar deviá prepausar de frases daube l'objectiu d'estudiar lo foncionament de la sillaba en VANV que respondián aus besonhs de pover observar :

- lo tractament de tots los segments possibles en posicion de còda (en finala tota o en còda intèrna çò qu'implica doncas las combinasons possiblas de las atacas que sègon) o en posicion extrasillabica,
- las derivacions de formas per l'ajust de morfèmas (plural e conjugason),
- los traits fonetics caracteristics magèr del vivaròalpenc (donats dins la descripcion de Bec) coma las palatalizacions de CA/GA latins e la tombaa de la *d* intervocalica,
- d'alternança vocalicas,
- e los mots que pòion presentar de particularitats especificas dau VANV (aferèsi, palatalizacions particularas, lexic especific,...)

La chausiá dau metòde d'enregistrament fuguèt complicaa. D'efèit, coma faliá faire prononciar un tèxte definit de per avança a las personas entreveguás, se pausava la question de la transmission promèira de las informacions. I aviá tres opcions possiblas. La promeira èra de bailar a l'oral o a l'escrit, lo tèxte en VANV; quò semblava lo mai pertinent, mas lo risque d'influenciar los locutors per mos biais de dire e doncas d'alterar lhor paraula *naturala* èra tròp important. La segonda èra de bailar lo tèxte dins un lengadocian larg, mas quò soslevava lo mèsmes problèmas que dins lo promèir cas, e de mai faliá que los locutors fugèssan ovèrt au fait occitanista e qu'agèssan una coneissença dau foncionament daus dialèctes mièjornaus. La darrèira èra de bailar lo tèxte en francés; coma precedentament, lo risque d'influenciar èra important, mas coma i aviá un vertadièr mecanisme de reviraa mentala, la lenga èra benlèu mens influenciada. Es doncas sus aquela darrèira opcion que decidiguèro de trabalhar.

Apondo a las frases de trabalh en fancés, una reviraa (*teorica*, que la chausiá lexicala daus locutors pòt èstre diferenta de la mieuna) de las frases en grafia classica. Naturalmente las divergèncias foneticas, de fes importantas, daube lo lengadocian per exemple, oblija d'adaptar un pauc la grafia per rendre compte de las realizacions especificas dau VANV mas tot en essaïar de pas tombar dins un iperdialectisme. Per zò faire, m'inspiro (que son pas totjorn las mèsmas) de las chausiás graficas adopataas e establidas per la còla de *Parlarem*¹ e per J.C. Forêt dins sos escrits dins lo parlar de Vocança. Dos punts me semblan importants d'èstre rampelats aici :

- las lateralas finala <l>, <lh> : <lh> pòt conèisser una realizacion cap a la iod /j/ mas si non se pronóncia pas. Per contra coneisson una vocalizacion, per lo plural : ensin, mantenèm los <l> / <lh> finals au singular e lo remplaçam per lo grope <us> au plural (*anhèl* → *anhèus*, *chòl* →

---

1. Surtot dins lo travaus e los escrits de Gerard Betton, Marc Noailles e Patrick Cros.

chòus, maneschal → maneschaus, vièlh → vièus).

- coma quò sarà desevolopat mai luènh, lo gabarrit sillabic dau VANV admet pas jamai d'obstruentas en finala : lo lengadocian, que presenta un format sillabic que las accepta realiza doncas [grup], [unte], [mund] los mots *grop, ont, mond* ; en VANV si quelas obstruentas se realizan, es per l'ajust d'una vocala d'un segment vocalic de sosten (generalement [e] e la grafia deu prene en compte quò : *grobe, onte, monde*.

Las frases de travalh

1. Un porc noir qui chante. ² <i>Un caion nèir que chanta.</i>	<i>I a un grope de lovas dins los bòscs.</i>
2. Des porcs noirs qui chantaient. <i>De caions nèirs que chatavan.</i>	10. Les groupes de cerfs sont dans le bois. <i>Los gropes de cèrus son dins lo bòsc.</i>
3. J'entendis parler un porc. <i>Auwigèro parlar un caion.</i> ³	11. Je dors dans la nuit gelée. <i>Duèrmo dins la nueit jalaa.</i>
4. Ils parleront des porcs. <i>Parlaràn daus caions.</i>	12. Les nuits étranges me font peur, je ne peux pas dormir. <i>Las nueits estranjas me fan paur, pòio pas dermir.</i>
5. Les loups noirs ont trouvé un agneau. <i>Los lops nèirs an trovat un an-hèl.</i>	13. Avec la neige, c'est une nuit blanche et claire. <i>Daube la neu qu'es una nueit blancha e clara.</i>
6. Les loups blancs trouvent les agneaux. <i>Los lops blancs tròvan los an-hèus.</i>	14. La chouette est un oiseau nocturne. <i>La nuochola es un augèl de la nueit.</i>
7. Gare au loup. <i>Gara au lop.</i>	15. Le serpent mangea le rat noir et mordit le rat blanc. ⁴
8. Ici, j'ai vu deux lops. <i>Aicí ai vegut dos lops.</i>	
9. Il y a un groupe de louves dans les bois.	

2. Aicí es lo tractament dau grope final /rk/ dau lengadocian de *pòrc* que semblava interessant d'estudiar mas quello substantiu es completament absent dau VANV e es remplaçat per *caion*. Lo francoprovençal lionés possedís mai lo tèrme *cayon*.

3. Doas formas per l'indicatiu preterit SG1 s'auvisson : *-èro* e *-èi* ; la forma en *-èi* eissí de la forma medievals, se trapa mai en gascon e, dins una mendre mesura, en limosin.

4. Aicí es l'obstruenta finala /t/ de *gat/cat/chat* que me semblava interessant mas coma per *pòrc*, lo substantiu *chat* es pas pro coneissut en VANV, onte s'emplega subretot *miro* ; es per quò que au fiu daus enregistraments, *chat* fuguèt remplaçat per *rat*. Dins lo parlar francoprovençal lionés se trapa mai *miro* qu'es passat dins lo francés regional.

- La serpent mingèt lo rat nèir e mordiguèt lo rat blanc.*
16. OÙ est passé le rat blanc et roux ?
Onte es passat lo rat blanc e rós ?
17. Il y a vingt serpents dans la fontaine.
I a vint serpents dins la font.
18. Vingt-et-une chèvres chassèrent le pauvre coq.⁵
Vint-a-una chiauras persiguèran lo paure jalh.
19. Cette (ici) fontaine est utilisée pour la lessive.
Quela font es utilzaa per la buaa.
20. Demain, je vais à l'école avec un ami.
Deman, vau a l'escòla daube un amic.
21. Ses amis portent des sabots.
Sos amics pòrtan d'esclòps.
22. J'oubliai mon sabot et ma faucille le long du chemin.
Eissublèro mon esclòp e mon volam lo lòng dau chamín.
23. Le feu brûle fort et fait de la fumée.
Lo fuòc brutla fòrt e fai de fum.
24. L'enclume est chez le forgeron.⁶
L'enclum es vès lo maneschal.
25. Je mélange le lard et le chou avec du vin.
Mesclo lo lard e lo chòl daube de vin.
26. Les fleur moururent avec l'arrivée de l'hiver.
Las flors crevèran daube l'arri-vaa de l'ivèrn.
27. Les vieux portent une fleur.
Los vièus pòrtan una flor.
28. Ce vieux tonneau (là-bas) est gelé.
Quelo vièlh tonèl es jalat.
29. Il y avait beaucoup de choux dans les champs.
I aviá mai de chòus dins las tèrras.
30. Le vent frais fait des tourbillons de neige.
Lo vent fresc fai de revolums de neu.
31. Il y avait de la lumière dans le trou.⁷
I aviá de lume dins lo pertús.
32. Il entend gazouiller les oisillons malgré la pluie fraîche.
Auvís piautar los augèlons malgré la plòdia frescha.

5. A l'indicatiu preterit PL3 la forma en -èran sembla èsser majoritària, coma en provençal ; chau notar que dins los parlars alpencs es la forma en -èron qu'es la mai comuna.

6. Lo tèrme *faure*, atestat dins quela zòna (Dufaud[7], Grange[9]), sembla aver recuolat au profit dau tèrme *maneschal*. Quò pòt benlèu s'explicar daube los chanjaments prigonds qu'a coneissuá la societat paísana au cors dau sègle passat : daube la progression daus produits industrializats, l'activat daus faures diminüiguèt fortament e sòls los maneschaus que se son mantenguts los poián remplaçar.

7. *Lutz* sembla pas existir en VANV ; Dufaud dòna *le lum* per *la lutz* en lengadocian e *le lume* per *la lampa/lampesa*.

8. Los dos advèrbis *ben* e *bien* coexistisson en VANV mas se diferencian sus una nocion d'intensitat (*bien* es mai fòrt que *ben*)

33. Aujourd'hui, je le sais bien qu'il y a du travail. ⁸.
Encuèi, zò savo bien que i a de travalh.
34. Au mois de mars, je travaillerais tous les lundi.
Au mes de mars, trabalharai tots los luns.
35. Je veux me baigner dans le ruisseau.
Me vòlo banhar dins lo riu.
36. Il veut prendre un bain au ruisseau.
Vòu prendre un benh au riu.
37. Veux-tu venir avec les hommes ?
Vòles venir daube los òmes ?
38. Voulez-vous venir avec les femmes ?
Volètz venir daube las femnas ?
39. Vends-tu un bœuf ?
Vendes un beu ?
40. Vendez-vous des bœufs ?
Vendètz un beu ?
41. Allez-vous à l'église ?
Anètz a la glèisa ?
42. Il vous faut que vous partiez tôt pour que vous alliez dans les Alpes.
Fau que partissètz de bona ora per anar dins Las Alpas.
43. Vous irez au village la semaine qui vient.
(A)niretz au vilatge la setmana que ven.
44. Vous êtes allé visiter les ruches avec le soleil.
(A)nerètz visitar los bruscs daube lo solèlh.
45. Il sort dehors sans un bruit et part tout seul vivre sa vie.
Sòrt defòra sens un bruc e fila tot sol viure sa viá.
46. Les clercs ont été massacrés quand la foule est entrée dans le château. *Los clèrcs fuguèran massacrats quand lo monde entrèran dins lo chastèl.*

3.2 Los locutors : origina e rapòrt a la lenga

Los locutors entreveguts èran tots de personas que coneissiò pas : son las associacions de *Parlarem* e de la *La Retornada* que me trasmetèron lhors contactes quand chervavo de locutors natius de la lenga per enregistrar. André Fombonne, Robert Cros, Jean Dodet, Jean-Claude Fouillet e Jean-Luc Fourel son los promèirs, e los unencs locutors qu'ai contactat, que fuguèran tot de seguida d'accòrdi per se prestar a l'exercici de la reviraa e de l'enregistrement. Son tots d'òmes (ai pas agut de contacte d'una femna, locutritz naturala de la lenga), originaris de mitan païsans o ovriers, naissuts avans 1950 per los quals la lenga mairala daus parents èra l'occitan. An tots passat lhor enfància en Naut-Vivarés (o dins la zòna velava tota vesina) e an tots exerçat, que de professions liaas a l'agricultura (agricultor-exploitant), que de professions salariaas (empleiats o

ovriers-artisans). André, Jean e Jean-Luc, son membres de l'associacion *Parlarem* e Jean-Claude participa a las activats occitanistas (gropes de discutiáa, . . .) de l'associacion *La Retornada* vès Tença.

Per menar una entrevista, reduïta que reduïta, sus la relacion daus locutors daube l'occitan, lhor pausèro de questions generalas sus lhor practica lingüistica e sus l'imatge que se fasiam dau *patoès* e de las iniciativas occitanistas. Luènh d'èstre un trabalh de sociologia, quò me permetèt pasmens de mièlh conéisser lhor rapòrt a la lenga. Veiquiá, çai-sos, lo questionari que seguèro, mai o mens, pendent las nòtres eschangis :

- Presentacion generala
  - data e luòc de naissença,
  - luòc d'enfància,
  - profession(s) practicaa(s) e onte.
- *Coma avètz apresada la lenga ? Onte ? Daube qui ? Èra la lenga de comunicacion a la maison ? Daube lo rèsta de la familha ? Au trabalh ?*
- *Coma s'es passat a l'escòla ? Parlàvètz en patoès de fes que i a ?*
- *Per vos, que representa lo patoès ? Coma lo definiretz ?*
- *Coneissètz l'occitanisme ? De que ne pensatz ? Pensatz qu'es important de sauvar la lenga ? De la manténer ? Per qué ?*

3.2.1 Locutor A : André Fombonne

André Fonbonne es naissut lo 6 de mars 1933 ès Praeus, vilatjòt situat a un quinzenat de quilomètres au sud d'Anonai. I a passat son enfància, dins un environament païsan onte la lenga de comunicacion èra l'occitan (« *los parents parlavan patoès en travalhant, entre los vesins, . . . tot lo monde parlava patoès e la [...] familha aussí* »), mas onte se parlava francés a la maison (« *parlavan pas patoès entre ieles, me rapelo pas, entre nosautres parlàvam francés* »). Sembla pas èstre 'nat a l'escòla (« *Me sió pas instruit, ai pas d'instruccion* »), e lèu partiguèt travalhar coma vailet de fèrma. Demorèt un temps de l'autre costat dau Ròse, dins una fèrma a Saint Desirat (Droma franco-provençala), onte se parlava pas que francés (« *èro pas d'en naut, èro d'en bàs, parlavan pas patoès . . .* »). En 64, mudèt a Anneyron (totjorn en Droma francoprovençala) onte rintrèt a l'usina Lafuma e lai demòra encara encuèi.

André es au corrent dau fait occitanista : en particular, a escotat las emissions de Gerard Betton sus Radiò-Vivarés, es membre dau CA de Parlarem e a mai participat a la manifestacion Anem Òc de 2015 a Montpelhièr. Pasmens,

si sap que la Provença e lo Lengadòc son occitanofònes, es mens conscient de l'espandi real de l'occitània lingüistica, coma zò pròva sa remarca sus l'associacion patoesanta *Horizon*⁹ (francoprovençal) dau vilatge d'Anneyron : «*Aicí n'i a un, un club de patoès, mès mi lais vau pas, non, per çò que lo compreno pas. E ieles comprenon pas lo meu*».

3.2.2 Locutor B : Robert Cros

Robert Cros es naissut lo 2 de junh de 1932 vès Anonai. A passat son enfància a Refiòc, onte demòra encara, una comuna vesina d'Anonai. L'occitan èra la lenga qu'empleiavan sos parents entre ielos e dins la viá de tots los jorns; descriu un environament completament occitanofòne. Mas la lenga a la maison èra lo francés, e, levat quand èra petioton daubes los ancians, a pas gaire practicat la lenga. A l'escòla, se soven que los enfant se disputavan en occitan, mas a pas jamai vegut de blames de la part daus institutors. A travalhat tota sa viá dins los burèus d'una usina de lavatge de lana vès Anonai; los ovriers èran per beucòp occitanofònes «*il y en a beaucoup, presque tous, qui parlaient patois*» e lhi es arriat de fes, d'empleiar la lenga daube ielos. Quand l'usina barrèt en 1990, encara pro d'ovriers parlavan occitan.

Sembla pas vertadièrament conèisser l'occitanisme : a una idèa vaga dau concèpte gràcia a son filh, Patrick, dins lo sens onte reconeis l'originalitat lingüistica dau parlar, mas ignora l'espandi real dau domeni occitan. La veiaa interesanta dins mon entrevista daube ielo, es qu'aviá en amont, per l'enregistrament, revirat lo tèxte qu'avió mandat a Patrick, per escrit, dins una grafia patoesanta dont se serviguèt pendent l'enregistrament. Es donat en annèxa B. Es pasmens lo sol locutor onte la discutia, avans e après l'enregistrament, se faguèt en francés e non pas en occitan.

3.2.3 Locutor C : Jean Dodet

Jean Dodet es naissut en 1947 vès Anonai e a passat son enfància vès Sant Victor. Lai demòra totjorn, e lai a menat profession agricultor (*païsan*). Coma pro de monde, sos parents parlavan la lenga mas pas qu'entre ielos, e daube la familha e los vesins. Çò qu'es interessant daube Jean, es qu'a après la lenga en anant a l'escòla : «*Quans sió anat a l'escòla, parlavo gis de patoès [...] e ai començat de parlar patoès a l'escòla daube los colèguas. Quan sió anat a l'escòla, n'i aiá de monde que parlavan quasi que lo patoès [...] en 52-53, mi qu'èra pas lo cas, qu'ai après après.*» Aprenguèt doncas la lenga daube de monde exterior

9. Per mai d'informacions : <https://www.anneyron.fr/index.php/64-accueil/accueil/1502-echo-des-associations-a-anneyron-part-1>

a la familha («*en cò de l'autre*»!), mas pauc a pauc, se botèt de parlar a la parlar la lenga daube son paire; a la fin de la viá de son paire, empleiava pas que l'occitan per lhi parlar. Encuèi, parla encara un pauc la lenga au vilatge «*un tansepèt tots los jorns*» e lai anima lo grope de discutaá .

Sens èstre un militant occitanista, Jean es conscient de çò que se passa a l'entorn de la lenga d'en pauc pertot en Occitània; participèt a de reunions e de rescontres occitans. E a dejà parlat la lenga daube de monde d'autres caires e mai si reconeis qu'es mai facile daube lo monde *dau nòrd* «*es de còp un brison complicat, mas i arrivem... [...] èro en Corèza i a pas bien de temps, e que quò venguèt coma quò daube lo tipe... mas qu'es plus facile de parlar de quello costat que dins lo mèijorn. Per qué mi dins lo Lengadòc batalho!*». Si creèt lo grope d'occitan a Sant Victor es per permetre au monde que zò vòlan de se retrovar per parlar la lenga: «*Quand mon paire fuguèt mòrt me sió dit que si fasió pas quaucam, vau abandonar de parlar lo patoès e vau l'obliar... Essaiem de montar una equipa per se trovar per parlar patoès*». Jean considèra l'emplec de la lenga coma un plaser e una oertura sus los autres.

3.2.4 Locutor D : Jean-Claude Fouillet

Jena-Claude¹⁰, es naissut a Lion, en 1938 e es vengut a 3 ans vès Tença dins un familha de païsans d'adopcion¹¹. Fuguèt puèi bolangier vès Tença e lai demòra. Son paire e sa maire parlavan occitan, e de fe, lhi parlavan mai dins la lenga. Lo vesins, la familha, tot lo monde lo parlava: «*Disiam pas: On va aller donner au cochon... 'Nem balhar au caion!*». A l'escola «*aviam pas l'idèa de parlar patoès*» mas se soven que se disputava daube los autres enfants en occitan. Encuèi, parla encara un pauc la lenga, «*quò s'eissubla pas*», daube sos amics e daube lo monde de l'associacion *La Retornada*.

Coneis lo concèpte d'occitanisme e estima que fau pas laisser tombar la practica de la lenga. Participa, sovent, coma contaire, aus eveniments organizats dins lo caire a l'entorn de l'occitan e mòstra fòrça estrambòrd per quant a las accions de revitalizacion de la lenga: «*Bientust faudriá faire una associacion per gardar lo francés!*»

3.2.5 Locutor E : Jean-Luc Fourel

Jean-Luc Fourel es naissut en 1945 vès Satilliu. A passat son enfància entre Satilliu e Praeus. A apres la lenga daube son grand-paire, que sos parents parla-

10. Pronóncia ielo-mèsme son prenom [dʒɑ̃jɔdə]

11. Es un enfant de l'assistànça de Lion, un *lhonés* coma se ditz.

van la lenga pas qu'entre ielos («*mos parents la parlavan mas pas daube mi [...] disián que faliá par parlar aquela lenga.*») L'environment èra majoritariament occitanofòne : «*lo vilatge, los vesins tot lo monde parlavan la lenga*» e mai se las doas lenga èran correntament empleiaas. L'occitan, èra surtot dediaat au trabalh de la tèrra. Encuèi retirat, fuguèt salariat d'entrepresas d'estampatge vès Anonai, e dins la valaa de Ròsne entre Viena e Chanàs, onte a pas jamai auvit la lenga dins l'encastre professional.

Jean-Luc considèra l'occitan coma la lenga dau país, que fai partiá integranta de l'identitat dau Naut-Vivarés. Dempuèi la debuta de las annaas 80, coneis l'occitanisme, gràcia au trabalh de Gerard Betton e las accions de *Parlarem*. A participat a las manifestacions de Tolosa e Carcassona e sap legir la grafia classica ; escota la *chançon novèla occitana*. De notar qu'es mai ispanofòne.

3.3 Lo corpús de trabalh

3.3.1 Transcripcions foneticas

A	André Fombonne - <i>Preaux</i>
1	yɾkɔ'ju'neke'tsãtɔ
2	deko'ju'neketsã'tavã
3	eētē'dypaβ'laynko'ju
4	lə'mõdɔpaβlɔ'βãdɔwkɔ'ju
5	lu:'lu'ne'ʔtβu'vεβã'yna'pε
6	lu:'lu'blã'tβɔvãdeza'pɔ
7	'gæβɔlu
8	ej'ʃieveydu:'lu
9	nɟajn'gβupede'luwa:djɛlu'bwɔj
10	nɟajn'tβu'pɛdɔ'ʃεβɔdɛlu'bwɔj
11	'dεβmudɛla'nɔdza'la:
12	lɑ'nɔ'ne:ame'fã'pɔ ^w mɛ'patsãdedɔβ'mi
13	'dawbela'newkezyno'nɔ'kjaβe'blãtsa
14	latswɛtɔkeynaw'dzɛdela'nɔ
15	lu'ʃεβ'rɛmin'dzɛlu'βa'ne lu'ʃεβ'rɛamɔβ'dylu'miβublã
16	'untekapa'ʃalu'miβu'neε'βuɔze
17	pavi'ʃεβ'pɛdɛla'fɔ
18	'vinteyno'tsuβãpɛβ'ʃin'galu'dzaj
19	'kelafun'tɛnɔ:βεzεβ'va:pɛ:laby'a:
20	de'ma'vɔale:'kɔlɔdawbyna'mi
21	'muza'mia'pɔβtãdeze'kɟɔ
22	eεʃyb'lamuze'kɟɔemafɔ'ʃijɔlu'lɔdɔ ^w tsɔ'mi
23	lu'ʃjɔ'βɟyl.lɔβɛfajdefy ^{nA}
24	lã'klymɛelumɔ'nejtsa ^w
25	me'lãdzulu'la:ɛlu'tsɔ ^w 'dawbede'vi
26	lɑ'flɔ:ãkβe'vaalæβin'tβa:deli'vɛ:
27	lu:'vjɔ'pɔβtãyno'flu
28	'kelu'vjɔtu'nɛɛdza'la
29	nɟa'jɔbɔ'kude'tsɔ ^w djɛlu:'tsã
30	lu'vɛʃβε:fajdetuβbi'jɔde'new
31	nɟa'jɔdely'mjεβɔdɛlɔpɛβ'ty
32	ɔ:'viluzɔ:dzɛlu:mal'gβɛla'plɔjɔ'fβε'ʃtsɔ
33	in'kɔ'ʃavubjɛkɛpɛdetβa'vaj
34	ɔ:mede'ma:tβavɔja'βetu:lu:ly
35	'vɔlumeβɔ'nadɛlæβi'vɛjβɔ
36	'vɔw'pβɛdβeyn'βɛdɛlæβi'vɛjβɔ
37	'vɔleve'ni'dawbelu'zɔme:
38	'vɔleve'ni'dawbela'fɛnɑ:
39	'vɛdeyn'bew
40	vɛ'dɛvude'bew
41	a'nɛala'ʃɛzɔ
42	vu'fɔpæβ'tide'βɔ'nusɔʃivo'lɛ'nadɛlɔzɔlpɑ:
43	ni'βεɔvi'ladzɛlafɛ'manɔke'vɛ
44	'ʃjɛ'navizi'tala:'βytsɑ:'dawbelusu'lɛ

FIGURA 3.1 – Locutor A (André Fombonne) - transcripcion fonetica.

B	Robert Cros - Roiffieux
1	yɲkə'ju'nejke'tsātə
2	dekə'ju'nejketsā'tavā
3	əwvi'gɛʋpaɹ'laynkə'ju
4	paɹlə'ʋɛdekə'ju ^B
5	lu:'lu'nejātʋ'vayna'ɲə
6	lu:'lu'blā'tɛəvāluza'ɲe:
7	'paɹalu'lu
8	e'ʃilɛve'djydu:'lu
9	-
10	jadeky'tsude'ludj'ɛlu:'bwe
11	'døɹmudj'ɛla'nøɔə'la:
12	la'nø'nɛ:ʋəme'fa'pə ^w mɛ'pəjupaðə'ɹmi
13	'də ^w bela'nedzəkeɲə'nø'blātsəe'klj'əʋə
14	laɲu'tsulɔetɛnə ^w 'dɛɔdənø
15	laseɹ'pɛmin'dɛlu'ʋa'ne'jɛməʋ'dɛlu'ʋablā
16	'unte:pa'salumi'ʋublāɛ'ʋu
17	ɲaynəvɛ'tɛnəðesɹ'pɛdj'ɛlafun'tɛ'ɲə
18	'vɛteɲə'tsjuɹa:tsə'tsɛvālu'pəvɛdɔ'ja
19	'kelofu'tɛnə:utili'za:pɛʋlaby'a:
20	de'mɛmɛ'vəale:kəɔdawbyɲə'mi
21	'suzə'mi'pəʋtādeze'kjə
22	e:ɹyb'lɛʋumune'kjəməfə'sijəlu'ləɔtə'ɹmi
23	lu'fɲə'bɹy:lə'fəɹefade'fɲ
24	lɛ'kjymɛvɛluma'netə ^w
25	'me:kjulu'la:ɛlu'tsəw'də ^w bede'vi
26	la'flø:kʋɛvəʋāɔləʋi'vɑ:deli've:
27	la'vjeja:pəʋtāɲə'flø
28	'kelu'vjətu'nɛ:ɔza'la
29	ɲɛ'jəbjə'kude'tsə ^w dj'ɛlatɛʋə
30	'lawʋə'fɹɛ:tsə'fadeʋəvə'lynde'nedzə
31	ɲɛ'jəɔɔɔ'ɲjeʋədj'ɛlupeɹ'ty:
32	'ə ^w vupjə'taluzə ^w z'ju'də ^w be'plɛvə'fɹɛ:tsə
33	in'kə ^j zə'savujadetɹa'vaj
34	əmede'mɑ:təʋvəjə'ʋɛtu:lu:ly
35	me'vuləba'ɲadj'ɛlu'ɲjə
36	'və ^w 'pɹɛdʋɛɲ'bɛdj'ɛlu'ɲjə
37	'vəleɛni'dawbelu'zəme:
38	'vuleve'ni'dawbe'la'fɛnɑ:
39	'vɛdeɲn'bjə
40	vɛ'dɛde'bjə
41	a'nɛa'ɹɛzə
42	vʋ'fəpaɹ'təpe'nadj'ɛlazalpa:
43	i'ʋiəvi'ləɔɔɔse'manəke'vɛ
44	a'nɛʋi've:ʋɛlə'ɹytsɑ:də ^w belusu'lɛ
45	-
46	-

FIGURA 3.2 – Locutor B (Robert Cros) - transcripcion fonetica.

C	Jean Dodet - <i>Saint Victor</i>
1	ynkə'ju'nɛ:ke'tsātə
2	dekə'ju'nɛ:tsɑ'tavā
3	ɔ ^w vi'gerupar'laynkə'ju
4	parlə'rādə ^w kə'ju
5	lu:'lu'nɛ:ātru'vayna'ɲɛ
6	lu'lu'blā'truvāluza'ɲɛw
7	g'arəlu
8	e'siɛve'gydu:'lu
9	jayn'grupədə'luvadjēlu'bəj
10	lu'grupede'ser'sōdjēyn'bəj
11	'dørmudjēla'nøɖa'la:
12	la'nøe:'trādʒamefɔpə ^w ne'pəjupadyr'mi
13	'də ^w belə'newkeynə'nø'blātsəe'kjarə
14	lanə'tsuləeynaw'ɖɛdəla'nø
15	luser'pēmin'ɖɛlu'ra'nɛemurdi'gɛlu'ra'blā
16	'untepə'salu'ra'blāe'ru
17	ja'viser'pēdjēlafu ⁿ
18	'vintayna'tsjuratsa'tserālu'pəv ^r e'ɖəj
19	'kela'fuser'vjəaləby'a:
20	'demə'vəale:'kələ'də ^w byna'mi
21	'suza'mi'pərtāde'kjə
22	e'syb'lemune'kjəemuvu'lālu'lōdətso'mi ^C
23	lu'fɪpə'brylə'fə:e'fajde'fɪɲ
24	lē'kjymɛeluma'netsaw
25	'me:kjulu'la:ɛlu'tso:'də ^w bede'vi
26	la'fløkre'verāalari'va:deli've:
27	lu'vjə'pərtāyno'flø
28	'kelu'vjətu'neɖa'la
29	ja'jəmajde'tso:djēla'tera
30	'də ^w belu'vɛ'frɛ:la'newrevə'lymə
31	ja'jəɖely'mjɛrədjēlutu'ne
32	ɔ'vipjə'taluzəwɖɛlu'mal'grɛla'pləjə'frɛ:tsə
33	ɪɲ'kø'savubjēkajadebu'lə
34	əmede'ma:travajə'rebe'lɛwtu:luly
35	'vələmɛba'ɲadjēlu'crə
36	'və'prɛdreynəbə'ɲəɔ'rjə
37	'vəleve'niawbelu'zəme ^D
38	vu'leve'niɖawbelə'fena
39	'vɛɖetiyn'bew
40	vɛ'ɖevude'bew
41	-
42	'fəkemu'dede'bə'nurəpe:'nadjēlazalpa
43	ni'riəvi'ləɖɛlase'manəke'vɛ
44	'nɛrivizi'ta'laryfə'də ^w belusu'lɛ
45	'sə:de'fəɔsɛyn'brye'məɖətusu'le'vjuresa'vjə
46	lukyra'ju'sōɛtamasa'krakālu'mundɛ'trɛrādjēlutsa'tɛ

FIGURA 3.3 – Locutor C (Jean Dodet) - transcripcion fonetica.

D	Jean-Claude Fouillet - Tençe
1	õka'ju'njeke'tsãtõ
2	deka'ju'njeketsã'tavõ
3	õ ^w vi'geɸupav'laõka'ju
4	paɸla'vãdõ ^w ka'ju
5	lu'lu'nje:ãtɸu'bayna'ɸe
6	lu'lu'blã'tɸõbãluza'ɸaw ^E
7	g'aɸõa ^w lu
8	ejfiejve'djydo ^w lu ^F
9	jaõe'gɸupde'luvadjẽlõ ^w bwe
10	lutɸu'pjawde'seɸ'sõdjẽõ'e'bwe
11	'deɸmudjẽla'nejɸa'la:
12	la'neji'tɸãɸamefõpõ ^w ɸ'põdupadeɸ'mi ^{GH}
13	'awbela'nɛwa'kõeyno'nej'blãtɸe'klaɸõ
14	la'fi'vetõeyn'õwɸede'nej
15	lõseɸ'pẽmã'ɸelõ'ɸa'njeemũdi'gelõ'ɸa'blã
16	'untipa'salõ'ɸa'blãe'ɸu
17	ja'vjẽseɸ'pẽdjẽla'fwõ ^I
18	'vjẽtayna'tsjõwɸafa'geɸõfi'lale'pa ^w v ^ɸ e'dzaɸ
19	a'kela'fwõeytili'za:pɸɸlaby'a:
20	'demõ'vawale'kõlõ'awbõena'mi
21	a'keluza'mi'põɸtãde:'klõ
22	ejɸb'leɸumune:'klõemaseɸ'petõle'lõdawtsa'mi
23	lõ'fũõ'ɸɸylõ'fõɸe'fajdefy'mejõ
24	lẽ'klawmõɸvelõma'ne'ɸtsa
25	'me:kluleba'kuele'tsew'awbede'vi ^J
26	la'flũɸɸe'veɸãõwbelavõ'va:deli've:
27	lu'vjõ'põɸtãynõ'flũɸ
28	'kew'vjõtu'nɛɸɸa'la
29	ja'ja'plõde'tsõwdjẽla'tɛɸa ^K
30	lõ'vẽ'fɸetsõ'fajdeɸevõ'ljɸɸde'new
31	ja'jadely'mjɸõdjẽluper'ty
32	aw'vipjaw'taluzaw'ɸawmal'gɸela'plõjõ'fɸe:tsõ
33	a'nej'savubõkejadetɸa'ba
34	õwmede'ma:tɸabaja'ɸej'bjõ'tu:lu'jy
35	me'võluba'ɸadjẽle'ɸjõ ^w
36	se'võwba'ɸadjẽle'ɸjõ ^w
37	'võlive'ɸiõ ^w belu'zõmi
38	vu'levuɸe'ɸi ^w belafena
39	'vẽditun'bew
40	vẽ'dede'bew
41	-
42	tsaw'kõfi'lesijawpɸa'nadjẽlãzalpa
43	ana'võõvi'lãɸelase'manõke'võ
44	'se'navizi'talu'ɸɸy:awbelesu'le
45	'sõɸa'fõɸõsẽ'ɸɸye'filõtusũ:vjuɸesa'vjõ
46	lutjy'ɸa'õetamasa'kvakãle'mundsisak'adjẽletsã'tɛ

FIGURA 3.4 – Locutor D (Jean-Claude Fouillet) - transcripcion fonetica.

E	Jean-Luc Fourel - <i>Satilleu</i>
1	ynkə'ju'nɛkɛ'tsɑ̃tə
2	dekə'ju'nɛkɛtsɑ̃'tavɑ̃
3	ɔ ^w vi'gɛpɑv'laynkə'ju
4	pɑvɔ'vɑ̃dɔ ^w ko'ju
5	lu:'lu'nɛɑ̃tɛu'vayna'ɲɛ
6	lu:'lu'blɑ̃'tɛvɑ̃da'ɲɛw
7	'gɑvəɔlu
8	e'siɛvɛ'gydu:'lu
9	ʝɑɲ'gɛvɛpɛdɛ'luvɑdjɛlu:'bweʝ
10	lu:'gɛvɛpɛdɛ'sɛv'sɔ̃djɛlu'bweʝ
11	'dɛvɛmudʝɛla'nødza'la:
12	lɑ'nø'nɛʝvɑmɛfɔ̃pɔ ^w ne'pɔʝupɑdøv'mi
13	'dɔ ^w bɛla'nɛwkeɲnɔ'nø'blɑ̃tsɔɛ'klʝɑvɔ
14	lanɔ'tsulɔkeɲnaw'dzɛdɔ'nø
15	lusev'pɛmin'dzɛlu'vɑ'nɛɛmuv'dɛlu'vɑ'blɑ̃
16	'untɑpɑ'salu'vɑ'blɑ̃ɛ'vɛ
17	ʝɑ'vi ⁿ sev'pɛdjɛlafu ⁿ
18	'vintɛyna'tsʝvɑtsɑpɛvɛsin'gɛvɛ ⁿ lu'pɔvɛ'dzɑʝ
19	'kɛla'fu ⁿ ɛzɛple'ʝɑ:pɛvɛlɑby'ɑ:
20	'dɛmɔ'vɔɑle:'kɔlɔ'dɔ ^w bɛnɑ'mi
21	'kɛliza'mi'pɔvɛtɑ̃dɛ'klʝɔ
22	ɛsɪb'lɛmɛnɛ'klʝɔɛmɛgu'lelu'lɔdɔtsɔ'mi
23	lu'fɪpɔ'bɪylɔ'fɔ:ɛfɑʝdɛfɪn
24	lʝɛ'klymɔɛɛlumɑ'retsɔw
25	'mɛ:klʝɔdɛ'la:ɛdɛ'tsɔ:'dɔ ^w bɛdɛ'vi
26	lɑ'flu:mɛvɛ'gɛvɑ̃'dɔ ^w bɛlɑvɛ'vɑ:dɛli've:
27	lu:'vʝø'pɔvɛtɑ̃ɲnɔ'flu
28	'kɛlu'vʝøtu'nɛɛdza'la
29	ʝɑ'plɑ̃dɛ'tsɔw djɛla'tɛvɑ
30	lu'vɛ'fɛɛ:'fɑʝdɛvɛvɔ'lʝɪmɛdɛ'nɛw
31	ʝɑ'ʝɔdɛly'mʝɛvɔdjɛlupev'tɪ
32	'ɑwpʝɔ'taluzɑwɔzɛlu'dɔ ^w bɛla'plɔʝɔ'fɛɛdɔ ^L
33	ɛ'kø'savubʝɛkɛʝadɛtɛvɑ'vɑʝ
34	ɔmɛdɛ'mɑ:tɛvɑvɑʝɔ'vɛbɛ'lɛwtu:lu:ly
35	mɛ'vɔlɪbɑ'ɲɑdjɛlu'vʝɔ
36	sɛ'vɔbɑ'ɲɑdjɛlu'vʝɔ
37	'vɔlɛvɛ'ni'dɔ ^w bɛlu'zɔmɛ
38	vu'lɛvɛ'ni'dɔ ^w bɛla'fɛnɑ
39	'vɛdɛɲn'bɛw
40	vɛ'dɛdɛ'bɛw
41	-
42	vu'fɔfi'la'dɛ'bu'nɪvɔpɛ:'nɑdjɛlɑzɑlpɑ
43	i'vɔvɪ'lɑdzɛlɑsɛ'mɑnɔkɛ'vɛ
44	ɑ'nɛvɪgɛ'talu:'bɪyɛ'dɔ ^w bɛlusu'lɛ
45	'filɔdɛ'fɔvɔsɛɲn'bvɪyɛ'filɔtusɪ'lɛ'vʝvɛsɑ'vʝɔ
46	lu:ky'vɑfy'gɛvɑmɑsɑ'kvɑkɑlu'mundɛ'tɛvɑ̃djɛlutsɑ'tɛ

FIGURA 3.5 – Locutor E (Jean-Luc Fourel) - transcripcion fonetica.

Remarcas sus los enregistraments

^ALa realizacion de *fum* sembla èstre entre [fyⁿ] e [fʏœ]

^BEmplec *parlarem* au luòc de *parlaràn*

^CIndicatiut preterit SG1 en *-ei*; las doas formas *-ei* e *-èro* coexistisson dins lo parlar de J. Dodet

^DJ. Dodet emplega *aube* e *daube*

^EDins la lenga de Tença, fenomèn pro expandit, lo plural <èus> (*tropèus*, *anhèus*,...) se realiza /*(j)aw*/ ([tru'pjaw], [aɲaw],...)

^FLa palatalizacion de /d/ seguit de /u/ en /dju/ es franc marcaa dins la lenga de J.-C.Fouillet; s'acompanha mai d'una palatalizacion de còps que ia de /n/ e /l/ seguit de /i/ o /ɛ/ : *venir*, *revolum*, *lèu* [ve'nji], [œvo'ljɥm], [jaw]

^GVocalizacion dau grope <es> davant un segment non sillabic : *estranjas* [i'tʁãʒa]

^HDau latz de Tença, la /d/ intervocalica s'es mantegú mentre qu'a evolüit cap a la iod en Ardecha : *pòdo/pòio*

^ILa palatalizacion que s'observa en VANV de la consonanta /d/ que precedís <in> (si lo groupe <in> es tancat (barrat), es a dire si es seguit per consonanta e mai si s'auvís pas) dins *dins* [djẽ] sembla èsser generalisaa a d'autres consonantas vès Tença : *vint* /vjẽ/

^JSe pòt notar la forma arcaïsanta *bacon*

^KDins lo parlar de J.-C. Fouillet, si lo grope <en> es en còda tota (finala), se realiza /ø/ : *plen*, *ben*, *ven* [plø], [bø], [vø]

^LEntre lo *Val d'Ay* e *Annonay*, se trapa la forma *auv* [aw]/[ɔw] per *auvís* (I.P.SG3 dau vèrbe *auvir*)

3.4 Documents complementaris

Au cors de la redaccion dau memòri, ai agut besonh de document complementaris, surtot per faire l'inventari daus segments possibles dins las atacas de sillabas. L'un, es un enregistrament de Robert Cros; l'autre es una discutia entre dos locutors a la debuta de las annaas 80 pendent una emision de *Parlarem*.

3.4.1 Enregistrament suplementari : La bisa e lo solèlh

Lo promèir enregistrament es una version nòrd-vivarésa de la faula de *La bisa e lo solelh*¹² d'Esòpe, reviraa e dita per Robert Cros e enregistrat per Patrick Cros dins l'encastre de la construccion de *L'Atlas sonore des langues régionales de France*¹³ dau LIMSI per l'intraa *Roiffieux*. Lo metòde fuguèt lo mèsme : lo tèxte es estat bailat en francés puèi revirat per R. Cros en VANV.¹⁴

[*La bisa e lo solelh se bigornavan,*]¹ [*chascun assurava qu'èra lo plus fòrt,*]² [*quand veguèran un voiatjuer que s'avançava,*]³ [*paquetat dins son mantèl.*]⁴ [*Son tombats d'acòrd*]⁵ [*que quello qu'arrivariá lo promèir a lhi faire quitar son mantèl*]⁶ [*seriá gaitat coma lo plus fòrt.*]⁷ [*Alòrs la bisa se metèt a bofar de tota sa fòrça*]⁸ [*mès mai bofava, mai lo voiatjuer sarrava son mantèl autorn de ielo e a la fin*]⁹ [*la bisa renoncèt a lhi lo faire quitar.*]¹⁰ [*Alòrs lo solelh comencèt de brilhar e au bot d'un moment,*]¹¹ [*lo voiatjuer, reschaufat, quitèt son mantèl.*]¹² [*Alòrs la bisa deuguèt reconeistre*]¹³ [*que lo solelh èra lo plus fòrt daus dos.*]¹⁴

Transcripcion fonetica

1. [la'bizœlesu'lɛsebigɔv'navɑⁿ]
2. [tsa:'kyasy'vavɔ'kɛvɔluplyfɔ:]
3. [kãve'djɛrɑⁿynvujɑ'dzœ:kesavã'savɔ]
4. [pake'tadjɛsɔmã'tɛ]
5. [sɔtɔ'bada'kɔv]
6. [kekelukaviva'rjɔlupvɔ'mɛjalji'fɛvki'tasɔmãn'tɛ]
7. [se'vʝɔgɛj'tatkumɔluply'fɔ:]
8. [a'lɔvlɑ'bizɔsœme'tɛabu'fade'tutɔsa'fɔvɔsɔ]
9. [mɛmɛjbu'favɔmɛjlɔvujɑ'dzœ:sa'vavɔsɔmã'tɛɔ'tuvɔde'jelueala'fi]
10. [labi'zɔrenɔsɛaljilɔ'fɛvki'ta]
11. [a'lɔvlɔsu'lɛkumɛsɛdɔbvɔ'jaɛɔbudymu'mɛ]
12. [lɔvujɑ'dzœ:vɛ:tsɔ^w'faki'tɛsɔmã'tɛ]
13. [a'lɔvlɑ'bizɔdjɔ'gɛvɛku'nejtɔrɛ]
14. [kelusu'lɛɛvɔluply'fɔ:dɔwdu]

12. Lo tèxte original en francés : « La bise et le soleil se disputaient, chacun assurant qu'il était le plus fort, quand ils ont vu un voyageur qui s'avancait, enveloppé dans son manteau. Ils sont tombés d'accord que celui qui arriverait le premier à faire ôter son manteau au voyageur serait regardé comme le plus fort. Alors, la bise s'est mise à souffler de toute sa force mais plus elle soufflait, plus le voyageur serrait son manteau autour de lui et à la fin, la bise a renoncé à le lui faire ôter. Alors le soleil a commencé à briller et au bout d'un moment, le voyageur, réchauffé, a ôté son manteau. Ainsi, la bise a dû reconnaître que le soleil était le plus fort des deux. »

13. <https://atlas.limsi.fr/>

14. La transcripcion de l'enregistrament en grafia classica es estat assuraa per Patric Cros.

3.4.2 Las meissions e las escossalhas

Lo segond document, es un tròç de l'emission de *Parlarem* dau 28 de setembre 1983 intitulat *Las meissions e las escossalhas*, dins lo qual Gerard evocquèt daube dos locutors natus (Regis Vallet¹⁵ e Noël Avenas¹⁶) lhors sovenirs de joinessa de las meissions e de las escossalhas¹⁷. Ai pas agut lo temps de ne faire e la transcripcion fonetica, que me sió principalement servit de quello enregistrament per completar lo tablèu de las atacas complèxas qu'èran pas totas presentas dins los documents precedents. Sa transcripcion en grafia classica, efectuaa per Patrick Cros es donaa en dins l'annèxa C.

---

15. Regis Vallet (1908 – 1989) : originari de Sant Jeure d'Andaura, carrocier puèi conserje vès Anonai.

16. Noël Avenas (1918 – 1996) : ovrièr e sindicalista dins las taanriàs d'Anonai.

17. *las batesons* en lengadocian.

4 Descripcion fonologica e gabarrit sillabic

Dempuèi los travaus de Chomsky e Hall [4] [3] es dura admés que las realizacions foneticas d'una lenga son pas que l'estructura de susfàcia d'un foncionament fonologica sos-jacent. La construccion d'una descripcion fonologica globala de l'occitan, permetriá benlèu de descriure los dialèctes occitans non pas coma de sistèmas diferents mas coma diversas realizacions de susfàcia de sistèmas fonologics partejant de nombrosas caracteristicas comunas, [16], [11], [12] dont l'element central seriá l'estructuracion de la sillaba. La question aici soslevaa es ampla : cossí la sillaba vivaroalpina dins sa varianta naut-vivaresa a menat a una distribucion vocalica mai larga que la d'autres dialèctes occitans e cossí a favorizat l'adopcion d'un gabarrit sillabic diferent dau parlars mai mèi-jornaus. Ai pas la sufisença de prepausar una teoria dau foncionament fonologic dau VANV mas ensaio de donar de dralhas per una analisi ulteriora e aprigondiá, en descriure lo material fonologic necessari : sistèma vocalic e ròtle de la vocala, identificacion daus elements consonantics (atacas e còdas), descripcion dau gabarrit sillabic, e foncionament de la morfologia dau plural. L'esquic d'una descripcion fonologica es presentaa dins questo chapitre ; las relacions entre la fonologia e la morfologia son estudiaas dins lo seguent.

La basa de la descripcion es feita gràcia a las transcripcions foneticas dau Chapitre 3. Fau notar que naturalament, las realizacions foneticas enregistraas en cò daus 5 locutors son pas exactament las mèsmes per de formas fonologicas identicas mas que globalament, la lenga presenta un foncionament simalar e es doncas justament sus las variacions observaas que d'elements de responsas concernent lo foncionament fonologic dau VANV pòiràn èstre desenvolopats.

4.1 La sillaba : un objècte fonologic en discussion

Avans de rintrar per de bon dins la descripcion de l'estructura sillabica dau VANV me sembla important d'emprincipiar daube pauc de terminologia, necessària per levar l'ambigüitat sus los tèrmes empleiats per la suite. Sauzet & Brun-Trigaud [17] ne prepausan una sintèsi clara e que permet de pausar las divergèncias d'apròchi en vès daus fonològues. Lo coble *vocala/consonanta* pòt faire referéncia a doas concepcions fonologicas daus segments. D'un costat permet de definir doas categorias de segments segon lhors proprietats substancialas intrinsecas, liaas a la configuracion de l'aparell fonatòri e se pòt alòrs parlar de *vocoïdas* (grat d'apertura) o *contoïdas* (articulacion). De l'autre, permet de definir doas categorias de segment segon l'estatut que pòion prene dins la chaina parlaa, es a dire segon la relacion qu'an daube d'autres segments au sen d'un objècte complèxe, qu'es la sillaba. Dins questo cas, se parla de segments *sillabics* (codats per V) o *non-sillabic* (codats per C) dempuèi *Sound Pattern of English, 1968*[4]. Quò dit, una ampla gamma de posicions se pòion adoptar en prene en compte dos punts : lo caractèr constituent de la sillaba e lo grat d'autonomia daus tèrmes de *vocala* e *consonanta* considerats dins lhors dos sens evocats çai-sus. Una posicion maximala es aquela que vei tota estructura (Lowenstamm 96 [13]) coma una alternància lineara d'objèctes C e V, dins la quala tots los segments (a l'excepcion de las vocoïdas nautas) pòion ocupar las doas plaças. L'autra considèra la *sillabicitat* coma l'estatut de tèsta d'un constituent fonologic autonòm (e la *non-sillabicitat* l'estatut dau constituent dependent) e que los segments son ierarquizats segon lhor capacitat a l'autonomia [16]. Dins quello cas, l'estructuracion d'un enonciat fonologic es degut a questa ieraquizacion, que permet de consacrar un segment tèsta de sillaba, combinant un biais relatiu (evaluacion de la sonoritat) e un biais absolut (exclusion generala de l'estatut de tèsta daus segments pauc sonòrs). La segonda posicion es lo rèire-fons seguit dins lo desvolopament de mon trabalh.

Dins la posicion chausiá es la fonologia que bastís la linearitat (e doncas la viabilitat) d'una forma en bastissent l'organizacion sillabica. Lo tèrme *sillaba* se referís alora a un processús dinamic d'estructuracion sillabica que es regit per un algoritme e de sillabacion prepausat per Sauzet ([16]). L'objècte fonologic que constituís la sillaba es format d'un segment sillabic (V) dit *gouvernaire*, lo *nuclèu* o *cap de sillaba* (notat X^0) acompanhat d'un complement que governa, la *còda* (notaa S); se dins lo processús, un segment es pas acceptat en posicion de gouvernaire, pòt alora èsser governat. Un autre segment non-sillabic pòt in-

troduire la sillaba : es l' *ataca* (A) (Fig.4.1). La relacion entre cap e còda es pas la mèssa qu'entre cap e ataca : lo segment d'ataca es pas dins una posicion governaa e pòt èstre considerat coma una simpla adjoncion au cap de sillaba. S'opausa a la gramatica generativa classica, dins lo sens onte las formas abstraitas son consideraas coma de formas non-linearizaas. L'organizacion dau material fonologic, considerat coma desordenat e inèrt, es doncas lo fait de la sillaba que produsís sa successivitat e sa linearitat. Lo grat de dependéncia au cap daus segments consistents la sillaba (σ), pòt èstre illustrat per las representacions entre parentèsis (Fig.4.2) e desvelopaa (Fig.4.3) de l'estructura dinamica.

Notacion		Segment
X ^o	V	nuclèu o cap de sillaba (<i>segment sillabic</i>)
X=C	S	còda legitima
	T	segment extrasillabic
	A	ataca

FIGURA 4.1 – Notacions daus segments de la sillaba

L'occitan presenta dos grands tipos de gabarrits sillabics [12]. La tipologia de gabarrit se bastís gràcia a l'estudi de las consonantas possiblas en finala dins los diversès parlars considerats. Per l'ensem daus dialèctes la còda sillabica correspond a una sonanta : ([l], [r], [n], [w]), [j] a las qualas s'ajusta la [s]) e mai se totes aquelas consonantas i apareisson pas forçadament, segon la resolucio melodica. La sillaba comuna occitana, *la sillaba canonica* e se nòta AVS. D'autres varietats dialectalas presentan, a costat de la sillaba conica, un gabarrit dit *extrasillabic* onte un segment consonantic (una obstruentas e mai generalament una oclusiva sorda [p, t, k, tʃ]) pòt seguir la còda e formar lo segment final : es lo format AVST.

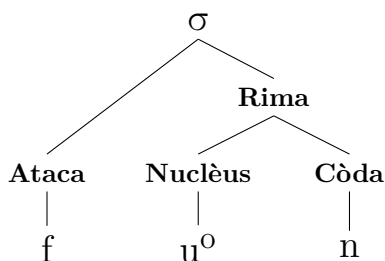

FIGURA 4.2 – Representacion desvelopaa (arbre) de l'estructura sillabica

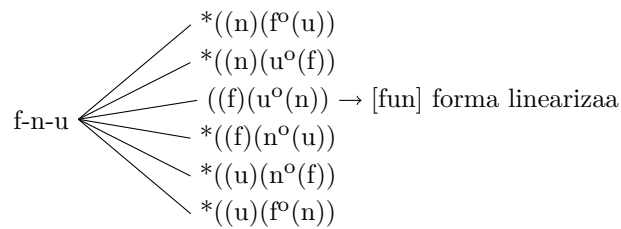

FIGURA 4.3 – Ilustracion dau processús de d’estructuracion de la sillabacion : lo material fonologic inèrte f-n-u es organizat per formar una forma linearizaa (doncas viabla) (f)(u°(n)).

4.2 Vocoïdas e cap de sillaba : lo sistèm vocalic

A priòri [11, 15], lo nuclèu correspond en occitan, au constituent minimal e necessari per la l’estructuracion e doncas la realizacion d’una sillaba. Ques-tos segments nuclears que possedisson la capacitat de governar la sillaba son obligatòriament de vocoïdas¹. Lo sistèma vocalic dau VANV presenta una mai granda diversitat de segments vocals que las varietats mai mèijornalas² : en mai de possedir la vocala mèia-baraa anteriora arrondiá [ø], lo parlar dau NautVivarés Naut presenta una tendéncia fòrta a la nasalizacion complèta daus segments [e/ɛ], [a] en [ɛ̃], [ã] e de còps [u]/[ɔ] en [ɔ̃]. Sus la basa de la simpla observacion de las distribucions de las vocalas dins los enregistraments, se pòt veire que lo VANV possedis un sistèma tonic complet, e dos sistèmas tonics atònas, pretonic o pòstonic (Fig.4.4).

1. Lieutard [12] soslinha que las vocalas nautas /I/ e /U/ possedisson pasmens la capacitat de governar de d’èstre governaas.

2. Per exemple, lo parlar lengadocian de Graulhet [?] presenta las vocoïdas *classicas* de l’OLL, lo *set* sillabic minimum de l’occitan a saver, en posicion tonica : [a ε e i y u ɔ]

	Sistèma pretonic	Sistèma tonic	Sistèma pòstonic
[a]	[ba'ɲa]	[se'mano]	
[ɑ]	-	[by'ɑ:]	['fena]
[ã]	[tsã'tavã]	['tsãto]	[tsã'tavã]
[ɛ̃]	['vɛ̃de]	['vɛ̃]	-
[ɛ]	-	[vɛ'dɛ]	-
[œ̃]	[œ̃]	['fwœ̃]	-
[ɔ]	[kɔ'ju]	['fɔɹ]	[se'mano]
[õ]	[tõ'ba]	['fõ]	-
[ə]	[lə]	-	-
[ø]	[døɹ'mi]	['nø]	-
[e]	[seɹ'pɛ̃]	['fena]	['unte]
[i]	[min'dɛɛ]	['vi]	[fi'lɛsi]
[y]	[e'ʃy'blɛ]	[per'ty]	['dɛzy]*
[u]	[su'lɛ]	[ɲu'tsulɔ]	[vɔ'lu]

FIGURA 4.4 – Sistèmas vocalics dau VANV

Pasmens, quauques remarças son necessàrias a la vista de quelos sistèmas. D'en promèir, e au contrari de çò que se pòt observar dins los parlars mai mèi-jornaus, la présència de la /ɔ/ en posicion pretonica es pas forçadament deguá a de formas manleuaas au francés : es lo recul dau punt d'articulacion de la /a/ pretonica que mena a quela realizacion, coma se pòt observar en lemosin. Aquela labializacion de la /a/ en [ɔ] en posicion pretonica e pòstonica, es una constrenta de sonoritat impausada per la relacion de government daube la sillaba tonica, que diferís per exemple de la màger partia daus parlars lengadocians onte sol la /a/ pòstonica se labializa^{3 4}.

La vocala mèia-barraa anteriora arrondiá ø que resulta principalament de la monoftongason dau triftongue [ɥɛj] e dau grope /ej/ dins lo triftongue [ɥej] eis-sits generalament de la diftongason condicionaa de las Ě e Ŏ/Ō latinias davant la iod o davant las consonatas velaras ([k] mai que mai) ; mas pas unencament, i tornarem. La vocala centrala [ə] es presenta en VANV dins lo parlars de l'òèst de la zòna (Vocança, L'Alauvesc, Sant Bonet lo Freid, Tença...) mas apareis subretot dins lo clictic *le* forma locala de *lo*, dont la prononciacion es probablament influençaa per lo francés (dins las autras varietats que servan mai la forma *le*, se pronóncia generalament [lə]).

3. Bien sur seriá interessant d'analisar aici las condicions d'activacion del resonador en posicion atòna, es a dire l'activacion del trait [ATR] que permet l'augmentacion de la *vocalicitat* de las vocalas ; malurosament es una empresa tròp importanta dins l'encastre de questo memòri mas que deuriá èsser consideraa per los travaux a venir.

4. La labializacion de la /a/ pretonica cap a [ɔ] apareis pas dins lo parlar de JC. Fouillet, dau latz de *Tence* que manten una [a] pretonica.

La nasalizacion de /u/ en [õ] pòt se faire, en vès d'unes locutors, quand lo grope <nt> es tancat o en finala morfologica atòna (-an/-on de la tresena persona dau plural); dins lo parlar de J.C. Fouillet sembla que dins las formas monosillabicas onte /u+n/ es tancat, es a dire seguit per una consonanta extra-sillabica latent, subís una diftongason cap a [wõ]. La prononciacion [õ] dau clitic *un* dins questo caire dau Velai es probablament condicionaa per lo francés.

Enfin, las /u/ e /i/ pòstónicas existisson, mas son raras. Dins l'ensem daus enregistraments pas cap de forma que presenta una /y/ pòstonica apareis; pasmens, dins los divèrses tèxtes analisats per mon memòri de M1 se trapa mai d'un còp *Jesus* ['dzezy]⁵. La /i/ pòstonica existís pas coma marca de la promèira persona dau singular (puèi qu'es remplaçaa -o ([u])) e sembla aver desapareguá dins las formas eissias de las finalas latinás -ARIUS, -ARIS⁶. Siá la tombaa anciana de la vocala finala -i a menat a una barradura de la vocala tancada precedenta /a/, seguíá per la mobilizacion d'una *e* d'epentèsi que a evoluït cap a /ə/ jos la pression dau francés, siá totas aquelas formas èran pauc comunas dins la lenga naturala e son estaas integraas per un manlèu dirècte au francés. Tot quò fai que la /i/ pòstonica se trapa pas que dins las realizacions onte lo morfèm -etz de la segonda persona dau singular, es a dire /-es/ dins las formas pluralas masculinas en -es se fan en [i]).

4.3 Atacas e còda

4.3.1 Contoïdas e eschala de sonoritat

Prepauso dins çò que s'èc de relevar totas las consonantas dau VANV per puèi ensiar d'establir l'eschala de sonoritat de quello parlar. Seria ensin possible metre en relacion la sonoritat daus segments daube los fenomèns fonologic especifics que s'obsèrvan en VANV puèi que se sap que la sonoritat joa un ròtle fondamental dins la linerarizacion d'una forma fonologica.

Comunament, la fonetica (au mens romanica) reconeis dos tipès màgers de consonantas liats a l'articulacion mobilizaa dins lo processús de fonacion : las consonantas ditas *obstruentas* e las ditas *sonantas*.

Se parla d'una consonanta obstruenta quand l'articulacion provòca un escolament turbulent causat per la barradura d'un punt d'articulacion. Quand l'obs-

5. Veire lo tèxte *Las meissions e las escossalhas* en Annèxa C

6. En exemple, las formas lengadocianas *inventari*, *militari*, *dromadari* donan *esventère*, *militère*, *dromadère* en VANV daube una prononciacion pròcha de la francesa [ivẽ'tɛʁ(ə)], [mili'tɛʁ(ə)], [droma'dɛʁ(ə)]

truccion es pas complèta, se parla de consonanta fricativa o constrictiva, e pòion èsser en VANV :

- las *labio-dentalas* : vosaa [v] e non-vosaa [f]
- las *siblantas* (*alveolaras*) : vosaa [z] e non-vosaa [s]
- las *postalveolaras* (vosaa [ʒ] e non-vosaa [ʃ]) s’auvisson en alofònes de las alveolaras mas rarament e d’un biais non sistematic⁷.

Quand l’obstruccion es completa se parla d’oclusiva e en VANV pòion èsser :

- las *bilabialas* : vosaa [b] e non vosaa [p]
- las *velaras* : vosaa [g] e non-vosaa [k]
- las *dentalas* : vosaa [d] e non-vosaa [t]
- e l’*uvulara* [ʁ].

Las africaas son d’obstruentas onte una fasa oclusiva es seguiá d’una fasa fricativa :

- las *alveolaras* : vosaa [dʒ] e non-vosaa [tʃ],
- las *palatalo-alveolaras* (vosaa [dʒ] e non-vosaa [tʃ]) s’auvisson, comas dins lo cas de las postalveolaras fricativas, en alofònes de las alveolaras mas rarament e d’un biais non sistematic⁷.

Se parla d’una consonanta sonanta quand l’articulacion fai pas intervenir un escolament turbulent e son las que se vocalizan aisidament per venir lo cap de sillaba. Per las espirantas, lo VANV presenta :

7. Dins mon trabalh de M1, avió prepausat d’esquematizar las relacions entre las palataloalveoras de l’OLL e las alveolaras dau VANV dau biais que seguís :

$$F_{A/B}(X(A)) : X(A) \rightarrow Y(B) \quad (1)$$

$$F_{A/B}(Y(A))^{-1} : Y(A) \rightarrow X(B) \quad (2)$$

onte X representa una africaa alveolara, Y una africaa palato-alveolara, e A e B los dialèctes (VANV e OLL). Siá, per exemple, lo cas de l’alveolara /dʒ/ en VANV que se realiza /dʒ/ en OLL :

$$F_{VANV/OLL}([dʒ])^{-1} = [dʒ]$$

$$\text{e } F_{VANV/OLL}([dʒ]) = [dʒ].$$

Dins l’ensem de la zona considera sembla que l’amassaa de las palatalo-alveolaras de l’OLL se realizan coma d’alveolaras, mas se pòt trapar dins quauques formas lo manten de l’element fricatiu dau lengadocian. Au revèrs, vès d’unes locutors (quò es subretot observable daube lo parlar d’André Fombonne, e d’un biais mai general daus parlars dau platèu), las fricativas pòion conèisser en VANV un reculament de lhor punt d’articulacion, d’alveolaras a postalveolaras :

$$F_{VANV/OLL}([s]) = [ʃ]$$

$$\text{e } F_{VANV/OLL}([z]) = [ʒ].$$

- la *lateral alveolar* [l] (e dins una mendre proporcion la *lateral palatal* [ʎ])
- e las semi-consonantas : [j], [w] e [ɥ].

Las vibrantas son presentas en VAN que dins lo cas d'un locutor qu'auriá mantengut l'apicala [r]⁸ per lo fonèma /ʀ/. Los cas de las consonantas nasalas es particular : son d'oclusivas que lo flus d'aire a través la boca es blocat ; pasmens l'aire pòt liurament s'escapar per lo nas e doncas presentan las caracteristicas acosticas d'una sonanta. En VANV, s'agís de :

- la *bilabial* [m]
- la *dental* [n]
- la *palatal* [ɲ]
- (la *labio-dental* [ɱ] pòt rarament apareisser en alòfone de la <m> finala que se realiza normalament [n]).

+					←					-
VO	VB	SC	L	N	F+	F-	O+	O-		
ε ē	i y	ɥ j	l ʎ	m n	v z	f s	b d	p t		
ɔ a	u e	w		ɲ	ʀ		g ʒ	k ts		
ɑ ã	ø									
(õ)	(ə)		(r)	(ɲ)	(ʀ)	(f)	(ʒ)	(tʃ)		

FIGURA 4.5 – Eschala de sonoritat de l'occitan VANV d'après los travaux de Kenstowicz

Lo modèl estandard de l'eschala de sonoritat dau VANV es representat dins la Fig.4.5 que presenta gaucha a dreita : las vocalas overtas (VO), las vocalas baraaas (VB), las *glides* (SC), las liquidas (L), las nasalas (N), las fricativas sonoras (F+), las fricativas sordas (F-), las oclusivas sonoras (O+) e, enfin, las oclusivas sordas (O-). Los fonèmas qu'apareisson entre parentèsis son d'al·lofònes (locaus e minoritaris) d'autres consonantas o vocalas çò que vòu dire que dins la suite :

- /ʀ/ sarà empleiat per las realizacions [ʀ] e [r]
- /s/ sarà empleiat per las realizacions [s] e [ʃ]
- /ʒ/ sarà empleiat per las realizacions [ʒ] e [ʒʃ]

8. Sus aquel punt sembla que la recuolaa de la [r] alveolara, au profit de la [ʀ] uvulara se faguèt dins la region au cors dau sègle XX

levat si la realizacion minoritària permet d'explicar una forma fonologica.

4.3.2 Atacas

En VANV, l'ataca la mai comuna es forma d'un sol segment consonantic (A=C) dita *ataca simpla* mas d'atacas formaas de l'associacion de dos segments (una oclusiva o [f] seguiá per [r] o [l] (A=CC) son mai presentas e se parla alòrs d'*atacas complexas*. D'autres formas d'atacas existisson en VANV compausaa d'un segment oclusiu, fricatiu o liquide seguit per una mèia-consonanta e semblan èsser mai correntas que dins d'autres parlars occitan : d'efèit, un fenomèn de palatalizacion es a l'òvra dins de configuracions particularas. Tots los segments semblan èstre admés coma ataca dins la sillaba nauta-vivaresa ; pasmens l'escart de sonoritat entre lo nuclèu e l'ataca deu èstre lo mai grand possible, quand aquelo entre lo nuclèu e la còda pòt èstre reduit⁹. La chausiá d'una ataca ideala se fai doncas en prendre dins lo sens *inverse*, l'eschala de sonoritat presentaa dins la Fig.4.6. Las obstruentas son d'aquí enlà los segments privilegiats per formar l'ataca en VANV coma dins las autres varietats d'occitan [12].

---

9. D'après lo *Principi de dispersion de la sonoritat* [5]

	debuta de mot	intervocalica	aaprès còda
[p]	[paʁlɔ'vɑ̃] <i>parlaràn</i>	['grupe] <i>grope</i>	[ser'pɛ̃] <i>serpent</i>
[b]	[bua:] <i>buaa</i>	[ʁe'bulɔ] <i>rebola</i>	['dɔwbe] <i>daube</i>
[t]	[tu'nɛ̃] <i>tonèl</i>	[ytili'za:] <i>utilizaa</i>	['unte] <i>onte</i>
[d]	[de'mɔ̃] <i>deman</i>	[pɛ̃'dɛ̃] <i>pendent</i>	[muʁdi'gɛ̃] <i>mordiguèt</i>
[k]	[kɔ'ju] <i>caion</i>	[a'kelu] <i>aquelos</i>	[ɛ̃'kø] <i>encuèi</i>
[g]	[gaxɔ̃] <i>gara</i>	[ɔ ^w vi'geru] <i>auviguèro</i>	-
[ts]	[tsɑ̃tɔ̃] <i>chanta</i>	[nu'tsulɔ̃] <i>nuochola</i>	[blɑ̃tsɔ̃] <i>blancha</i>
[dʒ]	[dʒaj] <i>jalh</i>	[ɔw'dʒɛlu] <i>augèlons</i>	[min'dʒɛ̃] <i>mingèt</i>
[f]	[fy ⁿ] <i>fum</i>	[de'fɔɔ̃] <i>defòra</i>	-
[s]	[ser'pɛ̃] <i>serpent</i>	[pa'sa] <i>passat</i>	[pɛʁsi'gerɑ̃] <i>persiguèran</i>
[z]	[zɔ̃] <i>zò</i>	[lɛzɔ̃] <i>glèisa</i>	-
[m]	[min'dʒɛ̃] <i>mingèt</i>	[tsɔmi] <i>chamin</i>	['døʁmu] <i>duèrmo</i>
[n]	[nø̃] <i>nueit</i>	[tu'nɛ̃] <i>tonèl</i>	[bigɔr'navɑ̃] <i>birgonavan</i>
[ɲ]	-	[ba'ɲa] <i>banhar</i>	-
[ʁ]	[ʁa] <i>rat</i>	[gaxɔ̃] <i>gara</i>	-
[l]	[lu] <i>lop</i>	[dʒala:] <i>jalaa</i>	[paʁ'la] <i>parlar</i>
[j]	[ja] <i>i a</i>	[a'jɔ̃] <i>aviá</i>	-
[w]	-	-	-

FIGURA 4.6 – Atacas simples en VANV

	debuta de mot	après còda voida	aaprès còda
[bl]	[blãtsɔ] <i>blancha</i>	[esy'blɛβu] <i>eissublèro</i>	-
[br]	['brylɔ] <i>brutla</i>	[de'brujɔ] <i>debrollha</i>	-
[dr]	['drɛtɔ] <i>dreita</i>	['pʁɛdβɛ] <i>prendre</i>	-
[fl]	[flø] <i>flor</i>	[sãsa'flurjɔ] <i>Sant Safloria</i>	-
[fr]	[frɛ:] <i>fresc</i>	[?]	-
[gr]	['grupe] <i>grope</i>	[sãa'gβevə] <i>Sant Agreve</i>	[mal'gβɛ] <i>malgrèt</i>
[kr]	['kβɛ'vɛrã] <i>crevèran</i>	[masa'kβa] <i>massacrats</i>	-
[pl]	['plɔjɔ] <i>plòia</i>	[ɛ'tsaplɛ] <i>enchaple</i>	-
[pr]	['pʁɛdβɛ] <i>prendre</i>	[a'pʁɛ]	<i>après</i>
[tr]	['tʁɔvã] <i>tròvan</i>	[ɛ'trɛvã] <i>entrèran</i>	-
/gl/	['λɛ'zɔ] <i>glèisa</i>	-	-
/kl/	['klaβɔ] <i>clara</i>	[e:'kjɔ] <i>esclòp</i>	-

FIGURA 4.7 – Atacas complexas en VANV

Las atacas simples velaras [k, g], las atacas complexas formaas d'una velara e d'una liquida [kl, gl] ensin que la liquida [l] presentan una tendéncia fòrta a la palatalizacion. Dins lo cas de las atacas complexas (levat dins lo parlar de Tença), la liquida evoluís cap a la iod que que siá la vocala que sèc. L'augmentacion de la sonoritat dau segond segment de l'ataca sembla èstre una optimizacion dins la resolucion melodica dau VANV :

$$\begin{aligned}
 /k-l-a-r-ɔ/ &\rightarrow ['kjarɔ] \textit{ clara} \\
 /m-e-s-k-l-u/ &\rightarrow ['me:kju] \textit{ mesclo} \\
 /g-l-ɛ-j-z-ɔ/ &\rightarrow ['λɛzɔ] \textit{ glèisa}
 \end{aligned}
 \tag{3}$$

Au contrari, dins lo cas de las atacas simples, sembla que aja una introduccion d'un segment novèl, una mèia-consonanta (generalament la iod) que de còps pòt menar a l'escafament dau promèir segment de l'ataca o a una evolucion de son punt d'articulacion velar cap au dental :¹⁰

10. Per los exemples de palatalizacion de la [k] en ataca, veire [8] : [atji] *aquí*, [tjuβa] *curat*.

$$\begin{aligned}
/v-e-g-u-t/ &\rightarrow [ˈvedju] \textit{ vegut} \\
/v-e-g-ε-r-a-n/ &\rightarrow [veˈdʒɛrɑ̃] \textit{ veguèran} \\
/ʁ-e-v-u-l-y-n/ &\rightarrow [ʁevɔˈljɔ̃m] \textit{ revolum} \\
/l-y-n/ &\rightarrow [ju] \textit{ luns}
\end{aligned}
\tag{4}$$

4.3.3 Còdas e segments legitims

Coma vegut precedentament, l’analisi dau gabarrit sillabic de l’occitan parlat dins lo Naut Vivarés necessita d’identifiar las consonantas possiblas en còda. La còda estant lo segment governat per lo cap de sillaba, sa posicion e son tractament au sen de la sillaba ne fan un objècte fonologic particular, que subís los efèits de sa relacion de governança.

Lieutard rampèla [12] qu’es legitima en còda tota consonanta que se trapa en *sandhi* intèrne. Se sap que lo segment S pòt normalament en occitan correspondre a [w, j, l, n, r, s], mas es vertadièrament lo cas dins lo VANV? E se son las mèsmas, apareisson o lo tractament melodic fan que s’auvisson pas? Lo tablèu Fig.4.8 permet de faire la tria daus segments consonantics capable d’èstre somés a una governança. Per lo moment, considero que quand una modificacion dau nuclèu es notabla, es lo signe de la preséncia d’una còda e mai se apareis pas; quela modificacion son las consequéncias de l’evolucion dau tractament dau segment considerat en còda (que a una epòca anteriora s’es fòrça probablament prononciaa coma dins los parlars lengadocians que la sèrvan encara).

	/j/	/w/	/l/	/ʁ/	/n/	/s/
1.	[ʁiˈvejʁɔ] <i>rivèira</i>	[ˈdawbe] <i>daube</i>	[malˈgʁɛ] <i>malgrèt</i>	[muʁdiˈgɛ] <i>mordiguèt</i>	[ˈmunde] <i>monde</i>	
2.						[bɔj] <i>bòsc</i>
3.	[ˈnɛ:ʁɑ] <i>nèiras</i>	[dɔˈwbe] <i>daube</i>		[laː] <i>lard</i>	[vɛ̃] <i>font</i>	[eˈkɔlə] <i>escòla</i> [iˈtʁɑ̃ʒɑ] <i>estranjas</i> [tʁaˈtɛ] <i>chastèl</i>

FIGURA 4.8 – tractaments possibles daus segments en posicion de còda legitima (1 = manten de la consonanta; 2 = vocalizacion; 3 = modificacion de la valor dau nuclèu)

Après una inspeccion a la lèsta de las formas presentas dins los enregistraments se pòt veire que lo VANV possedis ben las mèsmas còdas legitimas S que

l'aure daus parlars occitans, e mai se pro de fenomèns de lenicions semblan èstre activats.

Las consonantas /l/ e /ʁ/ ensin coma los glides /j/ e /w/ apareisson en sandhi intèrne, mas dins quauques cas /ʁ/, /j/ e /w/ pòion mai modificar la valor dau nuclèu que precedís. La nasala /n/ coneis dos tractaments : d'una part son manten en sandhi intèrne quand sèc las vocalas /i/, /y/ e d'otra part una nasalizacion completa de las vocalas /ɛ/, /e/, /a/ que precedisson. S'observa mai un tractament intermediari (segon los locutors) quand lo segment sèc /u/ e /ɔ/¹¹. Enfin, la sibilanta /s/ modifica d'un biais quasi sistematic la vocala que sèc, generalament /a/ o /e/ per una alongament o un reculament dau punt d'articulacion (/a+s/ → [ɑ], /e+s/ → [e:]) mas pòt, dins quauques cas, se vocalizar cap a la iod /j/.

4.4 Lo gabarrit sillabic

Un element important de la fonologia dau VANV : accepta pas jamai de segment en posicion extrasillabica (Fig.4.9). Quò vau dire que, contrariament a de parlars lengadocians per exemples, las consonantas finalas son pas legitimaas per l'existéncia d'una sillaba a nuclèu nul [12]. Dins las varietats que coneisson la preséncia d'un *punt esqueletal* governaire, s'obsèrva una justificacion de l'ataca e doncas la realizacion d'una obstruenta assordiá en finala de mot. Mas dins d'autres, coma un VANV, l'abséncia d'un constituent nuclear nul en posicion extrasillabica empacha lo segment precedent d'èstre legitimat que demòra latent. Se los gabarrits sillabics de tipes CVST (Fig.4.10) existisson en occitan es pas lo cas dau VANV : es un parlar de tipe CVS (Fig.4.11) .

11. Dins o cas de /u+n/ o de /ɔ+n/ es probable que la nasalizacion siá influenciada, de còps, per las formas francesas similars : *onte* [unte], *font* [fun] mas mai *font* [fɔ̃], *lòng* [lɔ̃]

	A	B	C	D	E
<i>fau</i>	[fɔ]	[fɔ]	[fɔ]	[tsaw]	[fɔ]
<i>bew</i>	[bew]	[bjɔ]	[bew]	[bew]	[bɛw]
<i>fai</i>	[fa:j]	[fa]	[fa:j]	[fa:j]	[fa:j]
<i>neit</i>	[nø]	[nø]	[nø]	[nej]	[nø]
<i>nèir</i>	[ne]	[nɛj]	[nɛj]	[njɛ]	[nɛ]
<i>anhèl</i>	[a'ɲɛ]	[a'ɲɔ]	[a'ɲɛ]	[a'ɲɛ]	[a'ɲɛ]
<i>travalh</i>	[tʁa'vaj]	[tʁa'vaj]	[(dʒa:j)]	[tʁa'ba]	[tʁa'vaj]
<i>vièlh</i>	[vjø]	[vjø]	[vjø]	[vjø]	[vjø]
<i>per</i>	[pe:]	[peɰ]	[pe:]	[peɰ]	[peɰ]
<i>flor</i>	[flu]	[flø]	[flø]	[fluɰ]	[flu]
<i>lard</i>	[la:]	[la:]	[la:]	[-]	[la:]
<i>mars</i>	[ma:]	[ma:]	[ma:]	[ma:]	[ma:]
<i>ivèrn</i>	[i've:]	[i've:]	[i've:]	[i've:]	[i've:]
<i>fòrt</i>	∅	[fɔɰ]	[fɔ:]	[fɔɰ]	[fɔ:]
<i>caïon</i>	[kɔ'ju]	[kɔ'ju]	[kɔ'ju]	[ka'ju]	[kɔ'ju]
<i>fum</i>	[fy ⁿ]	[fyn]	[fym]	[(ɸevɔljym)]	[fyn]
<i>benh</i>	[bɛ̃]	[bɛ̃]	-	-	-
<i>luns</i>	[ly]	[ly]	[ly]	[jy]	[ly]
<i>font</i>	[fɔ̃]	-	[fu ⁿ]	[fɔ̃ɛ]	[fu ⁿ]
<i>per'tús</i>	[per'ty]	[per'ty:]	[per'ty]	[per'ty]	[per'ty]
<i>bòsc</i>	[bwɔj]	[bwɛ]	[bɔj]	[bwɛ]	[bwej]
<i>fresc</i>	[fɛɛ:]	-	[frɛ:]	[fre]	[fɛɛ:]

FIGURA 4.9 – Formas observables per l'anàlisi dau gabarrit sillabic

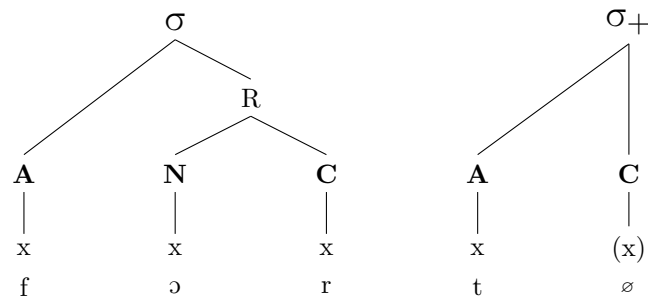

FIGURA 4.10 – Realizacion fonetica [fòrt] (*fòrt*) en lengadocian. La preséncia d'un punt esqueletal governaire (sillaba a nuclèu nul) permet la remontaa fonetica de l'obstruenta extrasillabica.

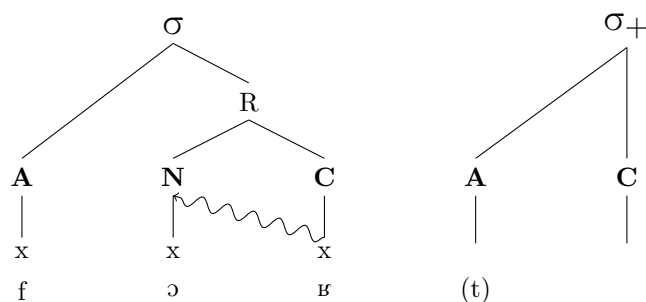

FIGURA 4.11 – Realizacion fonetica [ˈfɔʁ] (*fòrt*) en VANV. L'abséncia d'un punt esqueletal governaire empacha la remontaa fonetica de l'obstruenta extrasillabica que demòra latent.

Quò dit l'abséncia d'un constituent governaire extrasilabic empacha par forçament la realizacion de dau segment latent : l'ajust d'un morfèma de derivacion que siá sillabic permet la remontaa au nivèl fonetic de l'obstruenta (Fig.4.12). Los morfèmas estant majoritariament compausats d'una rima (levat la /s/ dau plural) es a dire sensa ataca, lo segment extrasilabic latent pòt remontar ; deven ensin una ataca, la novèla forma fonologica se linearizant en favorizant (V)(AVC) a (VT)(AC) sos l'efèit de las constrentas de sonoritat.

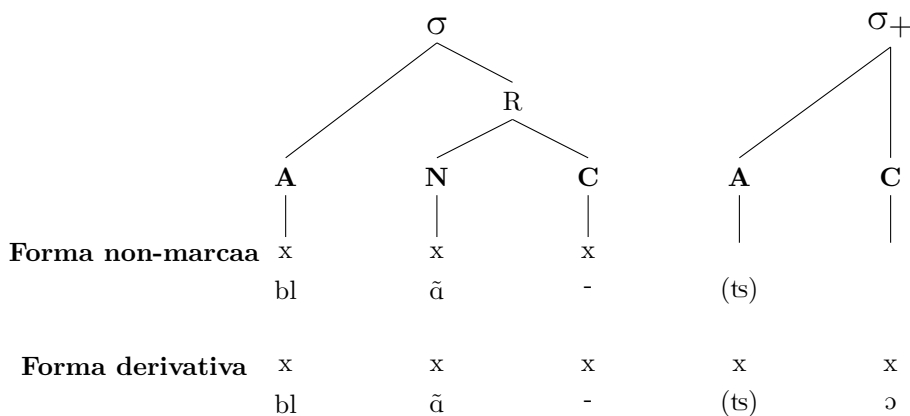

FIGURA 4.12 –

Lo VANV accepta pas de segments extrasilabics, e mai se lo segment es pas lexical mas morfologic (la marca /s/ dau plural) au contrari dau vivaroalpenc *alpenc* (es a dire los parlars gavòts situats al sud e a l'èst del massís d'Oesen (Isèra)). Sus aquel punt, la granda variacion dau gabarrit sillabic al dintre d'un mèsme espaci dialectal, apuèia, si zò fau faire encara, l'idèa que la classificacion tradicionala dialectala de l'occitan sus los sols aspèctes fonetics e morfologics

es benlèu pas la mai pertinenta per descriure las variacions observablas dins lo domeni occitan. Lo VANV aparten a l'espaci *transoccitan* que consacra lo modèlè CVS coma sola estructura sillabica possibla, contrariament a d'autres parlars vivaroalpencs¹². Pasmens, lo gabarrit CVS *canonic* que coneis la realizacion de la còda legitima coexistís en Naut Vivarés a costat d'una version reduïta CV dins la quala la còda se pronóncia pas.

4.4.1 Un tipe CVS reduït

Lo gabarrit diminuit CV es pas qu'un tractament particular del format canonic : d'efièit avèm vegut (Fig.4.8) que quauques segments pòion se realizar foneticament en posicion de còda (en exemple, la prononciacion diferenta, qu'existís en VANV per *fòrt* : [fɔʁ] (CVS) o [fɔː] (CV)). A l'excepcion notabla de [s] que s'auvís pas jamai, los autres segments [w, j, l, ʁ, n] pòion en sandhi intèrna, coma en finala, se realizar. La reduccion au format CV significa pas la desaparicion de la còda mas puslèu una reorganizacion de la sillaba : la sonoritat atribuiá a la còda es venguá sufisentament nauta per que lo punt esqueletal se desassòcie de la còda e branche, a gaucha, sus lo punt dau nuclèu. Lo branchament es a l'origina daus nombroses fenomèns de lenicions observables en VANV : nasalizacion, monoftongason e alongament dau nuclèu. D'aquí enlà, podem considerar que la desocupacion de la posicion de còda es efectiva per :

- las nasalizacions daus nuclèus que suprimisson lo segment nasal consonantic N : $(\mathbf{CV}^{\circ}\mathbf{N}) \rightarrow (\mathbf{CV}^{\circ})$ (Fig.4.13)
- l'alongament e/o la barradura/overtura dau nuclèu : $(\mathbf{CV}^{\circ}\mathbf{S}) \rightarrow (\mathbf{CV}^{\circ})$ (Fig.4.14)
- l'affaïquiment de las glides, que se pronóncian totjorn, mas leugièrament ; dins quelo cas, lo nuclèu deven un objècte mai complèxe qu'inclús lo segment vocalic e la *traça* d'un segment mèi-consonantic : $(\mathbf{CV}^{\circ}\mathbf{G}) \rightarrow (\mathbf{C}(\mathbf{V}^{\mathbf{G}})^{\circ})$ (Fig.4.15)

4.4.2 Gabarrit e vocalisme

La propension dau VANV d'adoptar un tipe de gabarrit CV pòt, en partia, explicar per tractament particular de son vocalisme. Las vocoidas pòion èstre definiás coma un enseme de traits (una matritz) que las especifican : posicion (anteriora/posteriora), nautor (nauta/intermediària/bassa), labializacion (arrondiá/non-arrondiá), nasalizacion , e dempuèi HALLE & STEVENS[?] un

12. F. Martel dins *L'epsandi dialectu occitan : assag de descripcion* [14] prepausa una transcripcion fonetica d'una adaptacion de la parabòla dau *Paire e sos dos filhs* dins divèrses parlars vivaroalpencs. Per *bòscs*, se trapa : [bwes], [bwa], [bwɔses], [bwe], [bɔks] e [bɔsk].

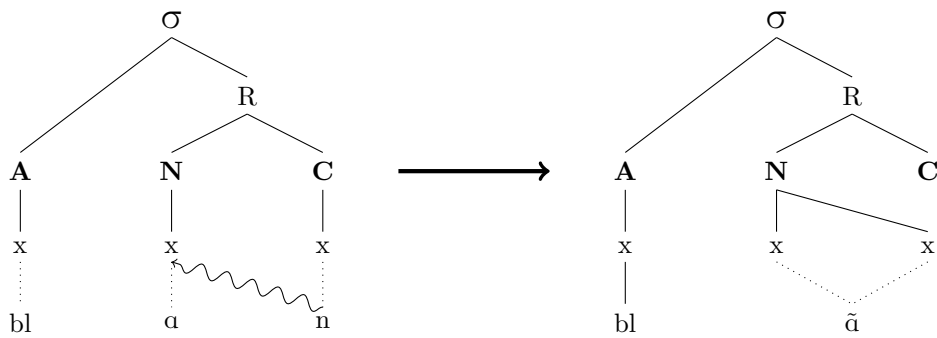

FIGURA 4.13 – Nasalizacion en VANV (*blanc*) : reduccion AVS → AV per branchament a gaucha.

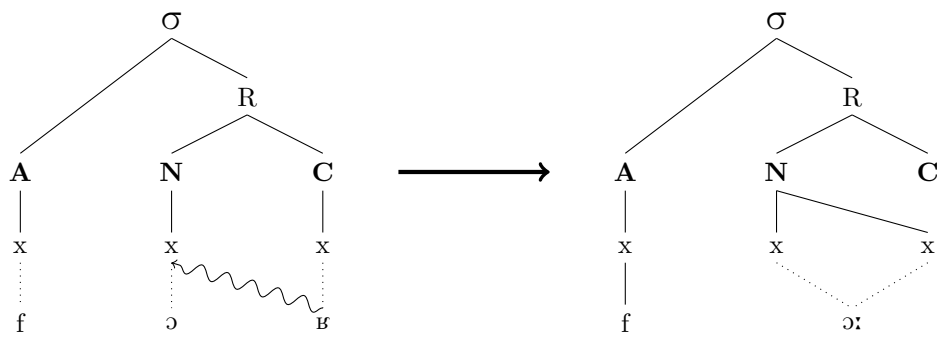

FIGURA 4.14 – Alongament vocalic en VANV (*fòrt*) : reduccion AVS → AV per branchament a gaucha.

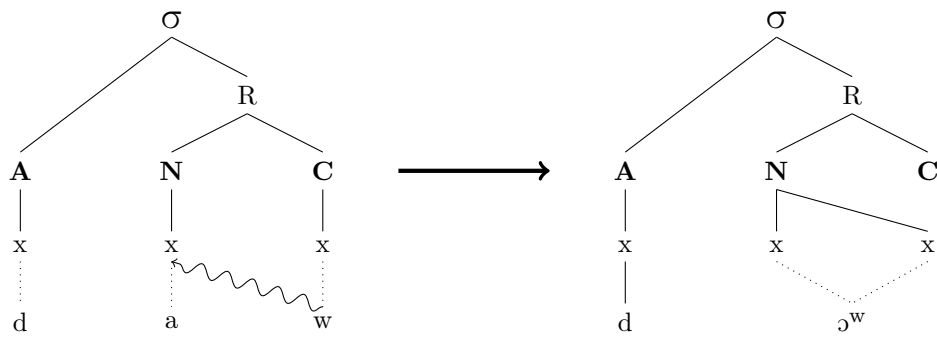

FIGURA 4.15 – Mèia-consonantas en còda (*daus*) : reduccion AVS → AV per branchament a gaucha.

trait caracterizant la tension de la lenga per l'avançament de sa rasiga, lo trait [ATR]¹³. Lo sistèma vocalic dau VANV pòt alòrs se representar coma dins la Fig.4.16.

	[-arrear]		[+arrear]	
	[-arrondit]	[+arrondit]		
[+naut]	[i]	[y]		[+ATR]
			[u]	[-ATR]
				[nasal]
[+naut][-bas]	[e]	[ø]		[+ATR]
	[ɛ]		[ɔ]	[-ATR]
	[ẽ]		([ɔ̃])	[nasal]
[-bas]	[a]		[ɑ]	[-ATR]
			[ã]	[nasal]

FIGURA 4.16 – Distribucion de las vocalas dau VANV en foncion daus traits fonologics

L'analisi *intrasegmentala* de las vocalas desenvolopa dins los trauvas de Kaye, Lowenstamm & Vergaud ([10]), permet de de considerar tota vocala coma una expression d'*element primaris*, las unitats promèiras que constituïsson lo segment sonòr, matritz de traits (evocaa çai-sus) completament especificaa foneticament interpretable : A, I, U. L'un daus traits de la matritz preponderant : se parla dau *trait chaud* de l'element, que correspond a son mecanisme articulatòri fondamental. Los elements s'exprimisson minimalament en expression binariá (2 elements per formar un segment) mas d'unas expression combinan 3 elements (es lo cas de las contoïdas). Dins una expression binariá, l'element *tèsta* es aquelo qu'ocupa la promèira plaça e l'element operator, la segonda. I a doncas dins tota expression d'element, una tèsta e un o mai d'unes operators. Se un expression binària es privaa d'un operator, sa plaça sarà ocupaa per l'element v, l'element per manca o *vocala freida*. Una constrenta suplementària es introduïta, *la gentor* : quand la matritz compòrta un trait responsable de l'activacion d'un resonador fonatòri, la gentor sarà positiva, negativa si non. L'activacion d'un resonador permet de prepausar dos element suplementaris, que correspondon a l'activacion dau resonador faringal (trait [+ATR]) e a l'activacion dau resonador nasal : F e N (Fig4.17)¹⁴. La gentor empacha l'associacion dirècta de dos elements de gentor egala.

13. Per l'anglés *Advanced Tongue Root*

14. Admeto aici çò qu'es estat dit per Sauzet ([15]) : en occitan, l'element U es dotat d'una gentor positiva, contrariament a çò prepausat per KLV ; seriá lo signe de l'acivacion d'un resonador labial

<i>gentor</i>	
+	-
A ⁺ (resonador oral)	I ⁻
U ⁺ (resonador labial)	v ⁻
ɪ ⁺ (resonador faringal)	
N ⁺ (resonador nasal)	

FIGURA 4.17 – Elements combinatoris primaris de l’occitan

Dins çò que sèc, me permeto de formular quauques ipotèsis que permeton l’insercion de l’element U⁺ portat per la mèia-consonanta /w/ permet una optimizacion dau segment /a/ coma lo prepausa Lieutard ([?]LIEUTT) e doncas una labializacion dau segment cap a [ɔ]. Quela configuracion necessita pasmens, una reorganizacion daus elements daube l’anteriorisacion de l’element v.

$$(A^+(v))^+ \rightarrow (U^+(v(A^+)))^+ \quad (5)$$

[a]→[ɔ]

D’un biais similar, l’insercion de l’element I⁻ portat per la mèia-consonanta /j/ (que pòt venir mai de la vocalizacion de la /s/) permet una optimizacion de las vocalas meianas e bassas [a e ε]. Dins lo cas de /e + j/, sembla qu’un processús d’eliminacion de l’element operator A⁺ dins l’expression es en cors dins los parlars dau Velai. Quò poiriá se jutifiar per lo fait que l’element de tèsta e lo promèir operator son los mèsmes dins las expression de [e] e /I/, çò que facilita l’abandon de A⁺ (la combinason garda pas que los dos elements comuns).

$$(ɪ^+(I^-(A^+))^-)^+ \rightarrow (ɪ^+(I^-))^+ \quad (6)$$

[e]→[i]

En supausant que [a] es la combinaison (U⁺(I⁻(A⁺))⁻)⁺ (deduita de sa posicion dins la Fig.4.16), alòrs la preséncia de /I/ poiriá èstre a la debuta d’un mecanisme que mèna a l’insercion de l’element I⁻ dins l’expression dau nuclèu e en remplaçant l’element ɪ⁺ per l’element U⁺ coma es lo cas dins las finalas marcaas per lo dobla morfèma /+as/ dau feminin plural o encara en còda dins las formas coma [tʰaˈtɛ] (*chastel*). Quò poiriá mai explicar la realizacion en /ɑ/ de la finala -aa observaa dins las formas onte la <d> intervocalica dau preterit passat s’es aflaquiá : es benlèu passat par la iod (après una passatge a /z/ mas en luòc de s’amuïr completament, lo grope /a + I + a/ a optimizat cap a /ɑ/. Chau notar que si que lo processús fonciona a l’interior o en fin de mot, es pas lo cas se lo grope /a+j/ es en debuta de mot ; la realizacion d’una vocala sens segment d’ataca estant pas ideal, l’optimizacion vocalica, per de questions de sonoritat, a mantengut l’element ɪ⁺ e doncas una realizacion en [e].

$$(A^+(v))^+ \rightarrow (\mathbb{F}^+(\Gamma^-(A^+))^-)^+ \rightarrow (U^+(\Gamma^-(A^+))^-)^+ \quad (7)$$

$$[a] \rightarrow [a]$$

$$(A^+(v))^+ \rightarrow (\mathbb{F}^+(\Gamma^-(A^+))^-)^+ \quad (8)$$

$$[a] \rightarrow [e]$$

La preséncia de las mèia-consonantas en còda dins una varietat d'occitan que tend a redusir son gabarrit sillabic, poiriá mai balhar una explicacion a l'existéncia de la vocala $\emptyset$ ¹⁵. La monoftongason de /e+j/ cap a $\emptyset$ pòt s'observar dins dos cas : dins los triftongues [ɥ e j] o [ɥ ɛ j]. Dins lo promèir cas, la monoftongason inclús la promèira mèia-consonanta : [n $\emptyset$] (*nueit*), [ɛk $\emptyset$] (*encuei*). Mas dins lo segond, la iod se manten coma element segondari de l'ataca : [vi $\emptyset$] (*vièlh*), [mj $\emptyset$] (*mièlh*). Dins lo cas de la reduccion dau triftongue podem faire l'ipotèsi que /ɥ/ mena l'element U⁺ formant ensin una novèla combinason abotissent a $\emptyset$. Dins lo segond cas, es benlèu la vocalizacion dau grope <lh> cap a u (e non pas cap a la iod, mas tornarem sus aquel punt dins lo chapitre que ven) que mena l'element U⁺ dins la combinason e donc la realizacion de $\emptyset$ sens que la iod de l'ataca aja besonh de colonizar lo nuclèu. De la mèisma manièra, podem imaginar es que las formas que començan per d'atacas complexas dont lo segond element es una liquida que influenciat lo nuclèu en permetent l'adjoncion de U⁺ coma dins [pl $\emptyset$] (*plen*)¹⁶ e trovar aital una una explicacion fonologica¹⁷.

Enfin, lo branchament d'una nasala sus lo punt esqueletal dau nuclèu de las vocoidas bassa e meianas [a e ɛ] per la constrenta dau gabarrit sillabic mena a l'insercion d'un element N⁺ dins la combinason formant lo nuclèu : aital l'activacion dau resonador nasal se substituís a l'element de tèsta, que pòrta una gentor positiva. Dins los cas de /ã/, es probable que l'efeit de la nasala avans son inclusion dins lo nuclèu aia pojat la /a/ cap a /ɑ/, e permetent aisament a sa nasalizacion.

$$(A^+(\Gamma^-(v))^-)^+ \rightarrow (N^+(v(A^+(\Gamma^-)^+))^+)$$

$$[ɛ] \rightarrow [\tilde{\epsilon}]$$

$$(\mathbb{F}^+(\Gamma^-(A^+))^-)^+ \rightarrow (N^+(v(A^+(\Gamma^-)^+))^+)$$

$$[e] \rightarrow [\tilde{\epsilon}] \quad (9)$$

$$(U^+(\Gamma^-(A^+))^-)^+ \rightarrow (N^+(\Gamma^-(A^+))^-)^+$$

$$[ɑ] \rightarrow [\tilde{ɑ}]$$

15. Supauso la combinaso que s'èc : $(\mathbb{F}^+(\Gamma^-(A^+(v(U^+))^-)^+)^-)^+ \rightarrow [\emptyset]$

16. E dins aquelo cas, se poirà faire l'ipotèsi que l'evolucion de la /e/ cap a /ø/ a precedit la nazalizacion

17. flø (*flor*) me sembla una evolucion condiconaa per lo francés : lo tèrme emplaiat au plural per designar las cendres finas, se pronóncia totjorn la'flu, que son equivalent dins la lenga francesa existís pas sos una forma simalara.

Dins lo cas de [̃] es probalament l'influéncia dau francés (que compta l'element U⁻ e non pas U⁺) que permet la nazalizacion [u].

4.4.3 Remarcas sus los efèits de lenicion e liam daube lo plural

Formulo dins aici una ipotèsi concernent los fenomèns de lenicions provocats per los segments situats en còda, es a dire lhor capacitat de se restachar au nuclèu. Dins los exemples veguts, los segments /l, j, w/ situats en còda intèrna, o finala mas seguts d'un segment extrasillabic semblan mai dispausat de venir colonizar lo nuclèu. Son generalament essits de las de las realizacion *normala* o *particulara*¹⁸ dau segments *l, lh, s, i, u*, que vau sonar : *segment a fòrta capacitat de vocalizacion* que son en realitat capables dins d'unas condicions particularas d'activar un resonator. Ensin, es probable que la preséncia d'una segment consonantic (ataca de la sillaba seguenta, o extrasillabica) possa a la realizacion de la còda mas coma lo gabarrit sillabic tend a se simplifiar en CV en VANV, la solucion adpotaa per reslover quello «conflicte» es de menar lèu a una vocalizacion de la còda per que poisse formar un nuclèu *complèxe* (Fig.4.15).

Mas que los fenomèns foncionan de maniera diferentas. Poiem veire que quand la finala es una mèia-vocala lexicala (per exemple eissit de V o I/J latinas, o de formas aiant coneissuá tust la vocalizacion d'una consonanta), sembla se mantèner facilament en còda (Fig.4.18), daube un manten mai fòrt de la /w/ :

<i>Meia-vocalas mantenguás en finala</i>	
I/J latina >	[maj] (<i>mai</i>), [fa.j] (<i>fai</i>)
V latina >	[riw] (<i>riu</i>), [bew] (<i>beu</i>)

FIGURA 4.18 – Manten de las mèia-consonantas en còda finala

Pre contra per los segemts /w j/ sont de realizacion recenta deguás a la vocalizacion de *-l, lh* o mai *-s*, las veïass son un pauc diferenta. Per exemple, segment /l/ essit d'una L simpla o LL latina s'auvís pas jamai en finala : que tomba totalament, que coneis un fenomèn de vocalizacion si lo nuclèu que la governa es una vocala [a] o [ɔ]. Dins lo primièr cas , l'element U⁺ pòt pas afectar las vocalas /e i y o/, e lo segement final tomba completament ; dins lo segond cas quello element sembla pover rendre possibla la vocalizacion dau segment que forma. Dins questo cas la [a] se labializa en [ɔ] gracià a la novèla combinason menaa per l'element U⁺. La iod eissit de la vocalizacion d'una còda /s/

18. Es a dire que pòion se realizar diferament que dins d'autres dialèctes mai conservadors.

lexicala o encara de l'evolució de [ʎ], se mantén (d'un biais reduit que reduit) quand s'èc las vocalas [a ɔ], mas tomba completament après las vocalas [i e y o].

LL, L latinas >	[tsɔ:] (<i>chòl</i>), [ma'βetsa ^w] (<i>mareschal</i>), [a'ɲɛ:], (<i>anhèl</i>)
/ʎ/ etimologica >	[tra'va(j)] (<i>travalh</i>), [su'lɛ] (<i>solèlh</i>)
/s/ etimologica >	[vɛ] (<i>vès</i>), [pɛɾ'ty] (<i>pertús</i>)

FIGURA 4.19 – Tractament en còda daus segments eissits de las laterelas latinas o de la /s/

Quand que los segments (/j, w/) son seguts d'una cononanta semblan aquesir la possibilita d'integar lo nuclèu, per banchament : lo nuclèu, deu alara l'integrar çò que mèna pro sovent a sa monoftongason (insercion daus elements F⁺ e U⁺).

bòsc → [bɔj]
anhèus → [a'ɲɛw]

Quò seriá a confirmar, bien sur, en verificar mai en detalhs las alternanças daus segments en còda dejà vocalizats o dins una *instabilitat* de vocalizacion. Pasmens, la capacitat per un segment extrasillabic de faire montar, au nivèl fonetic, una còda, sembla una ipotèsi interessanta dins l'estudi dau foncionament dau plural en VANV.

5 Foncionament dau plural : fonologia e morfologia

Lo chapitre precedent a expausat, d'un biais sintetic, los fenomèns liats a l'estructuracion de la sillaba que pòdon intervenir dins l'aparicion de las divergèncias foneticas entre l'occitan VANV e un dialècte de referéncia, dins nòstre cas un parlar lengadocian. L'originalitat dau parlar naut-vivarés se tròva en màger part dins l'evolucion de son vocalisme (augmentacion dau nombre de segments vocalics acceptables dins los sistèmas tonic coma atònas) e dins son enclinason a adoptar un gabarrit sillabic canonic reduit CV. Estant donat que quela varietat coneis pas de segment extrasillabic e que la còda sembla èstre en via de supression, la question de la derivacion morfològica portaa per lo plural es centrala : d'efèit, la marca dau plural /s/ consacraa dins las lengas romanicas occidentalas¹, a coneguá una evolucion de son tractament mai avançaa que lo lengadocian puèi que sa realizacion dins las doas plaças disponiblas (còda e extrasillabica) es defecilament possible.

Lieutard [12] rampèla que si òm pren en compte un descopatge dialectal a la lèsta de l'occitan segon l'apertenéncia d'un parlar aus tipus de gabarrits CVST o CVS la relacion daube lo tractament dau plural es lèu trovaa : per los promèirs l'accessibilitat de la posicion extrasillabica a permès de /s/ de se realizar foneticament en còda (daube un vosament cap a [z] quand precedís un segment vocalic), mentre que los segonds an generalament modifiat lhor marcatge dau plural per correspondre a las constrentas dau gabarrit (la supression de la /s/ a sovent menat a un marcatge aparament vocalic). La comparason de la forma plurala *bòsc* (Fig.5.1) dins l'espandit vivaroalpenc (exemples fòra Naut Vivarés pres dins Martel [14]²) permet de metre au lume qu'au dintre d'un mèsme dialècte defi-

---

1. Coma la majoritat de las lengas latinhas, l'occitan presentava una flexion nominala a dos cas a l'Edat-Mejana e coma dins las autras lengas romanicas occidentalas, lo cas subjècte a desaparegut au profèit dau cas regim. Ensin <s> es venguá la marca dau plural portaa per l'ensem dau grope nominal.

2. Fau pasmens gardar en tèssta que las recòltas de las donnaas efectuaas per F. Martel e per mi son espaçaas per aquí de 35 ans; es probable que i a agut d'evolucion sentre los dos

	Tipe CVST	Tipe CVS
<i>Araulas</i> (43)		[bwɛs]
<i>Tença</i> (43)		[bwɛ]
<i>Satilliu</i> (07)		[bwej]
<i>Preaus</i> (07)		[bwɔj]
<i>Rèfiòc</i> (07)		[bwe]
<i>Sant Victor</i> (07)		[bɔj]
<i>Larnage</i> (26)		[bwe]
<i>Blacons</i> (26)		[bwa]
<i>Mel</i> (It.)	[bɔsk]	
<i>Barcelona</i> (04)	[bwɔses]	
<i>Roure</i> (It.)	[bɔks]	

FIGURA 5.1 – Realizacion de *bòscs* dins divèrses parlars vivaroalpencs

nit *tradicionalament*, dos tractaments dau gabarrit sillabic (e doncas dau plural) semblan s’opausar. Es una de las rasons que a possat, per exemple, *P. Bec, 1963* ([1]) de reconsiderar lo vivaroalpenc, lo desseparant en dos ensems : l’illòt de conservatisme alpenc e la rèsta inclus dins lo supra-ensem avernòmediterraneu.

Dins çò que s’èc, vau presentar lo foncionament dau plural en VANV, en descrirure los traits fonologics marcats, liats, l’avèm vegut a son gabarrit sillabic. L’objectiu es de provèir d’elements de respòsas per comprene coma aquesta varietat a adaptat son sistèma de marcatge dau plural, d’un biais original, per compensar, en particular, l’afluïment de la /s/ en posicion de còda e son impossibilitat de se sillabizar en posicion extrasillabica.

5.1 Còda e marcatge dau plural

L’aplicacion per la morfologia daus processús fonocionaus de la fonologia, pòt permetre d’explicar divèrses fenomèns que demòran problematices se son pres que per una simpla analisi fonologica) e mai que mai l’estatut daus segments latents [11]. L’implicacion de la morfologia dins lo tractament de quèlas consonantas possa loas envistajar coma de supòrts morfologics permetent la sillabizacion daus morfèmas derivatius. Ensin, la morfologia seriá pas qu’una interpretacion de processús fonologics, e doncas qu’existís pas independament de la fonologia : se bastís en utilzant los processús fonologics. Sens prendre tròp de risqué, poiem afirmar que l’analisi dau plural en VANV correspond a l’analisi de la *-s* finala morfologica : en delà de son especificat fonologica es lo marcador moment, mas admeto qu’es negligibla, au mens dau punt de vista dau gabarrit sillabic.

	Singular	Plural
Finala consonantica	[yŋkɔ'ju] <i>un caion</i>	[dekɔ'ju] <i>de caions</i>
Finala vocalica	[lase'manɔ] <i>la setmana</i>	[lafe'na] <i>las femnas</i>

FIGURA 5.2 – Plural e finalas a segments vocalic o consonantic

morfologic dau plural mas mai aquelo de las formas verbalas de las segondas personas.³

Coma evocat dins los chapitres precedents lo descopatge dialectal tradicional de l'occitan se basa quasi en plen sus de consideracions foneticas e per la comparasons de traits morfologics *salhents*. Sus quello aspècte, per exemple, dins los critèris de diferenciacion (e doncas de classificacion) dau lengadocian e dau provençal se tròva en tèsta lo foncionament dau plural. A promèira vista, la dialectologia tradicionala opausa lo marcatge dau plural sus l'ensem dau SN e dos determinants pluraus *los/las* en lengadocian, au sol marcatge dau determinant unenc *lei(s)* en provençal. Mai d'un factor menèt lo provençal (coma una partiá dau vivarò-alpenc e dau lemosin) a reorganizar completament son sistèma de marcatge plural, mas las condicions fonologicas que menèron a la vocalizacion dins d'unes contèxtes de la /s/ finala daus determinants lengadocians e l'abotiment d'una sola forma ([lej], [li]) en provençal son probablament identicas[?]. Se pòt téner la mèsmas reflexions per lo lemosin : l'abséncia de realizacion de /s/ sus los determinants *los/las* s'acompanha (normalament) d'un alongament de la vocala governanta ([lu/lɔ]) au singular s'opausa a [lu:/la:]au plural. Questo alongament es benlèu un efèit dau vosament cap a /j/ de la /s/ finala a una epòca anteriora (a causa de las constrentas sillabicas dialectalas) que finiguèt puèi per s'amüir. Bien sur, quela evolucion pòt pas s'explicar tant simplament que s'intègra dins una construccion complèxa dau foncionament fonologic, dins lo qual la reorganizacion vocalica pretonica dau lemosin -per exemple- deu èstre presa en compte. Qué que ne siá, si es lo cas, la consacracion dau marcatge vocalic dau plural en lemosin coneguèt bensai la mèsmas instabilitat sus la realizacion de la /s/ (entre siblanta e iod) que chausiguèt puèi la solucion de la vocalizacion adoptaa per lo provençal; mas quand lo provençal adoptèt la iod coma marca dau plural, lo lemosin menèt a un amüiment de la iod conjutament a modificacion de son sistèma vocalic.

Per emprincipiar, la Fig.5.2 mòstra que lo naut-vivarés sembla presentar,

3. Se *-s* e lo morfèma derivatiu de la la segonda persona dau singular, *-tz* es quello de la segonda persona dau plural : dins de nombrós dialèctes se realiza [s].

coma lo lemosin, un marcatge non-generalizat de las formas nominalas : las formas a finala vocalica presentan un marcatge daube una modificacion dau vocalisme, mentre que las formas a finala consonantica (mas que dins la màger part daus cas se pronóncia pas, l'avèm vegut) pòrtan pas cap de marca. Se parla aici d'un *marcatge parcial nominal* dau plural. La question daus determinants, centrala dins las promèiras construccions tipologicas dialectalas de l'occitan, pòt d'aquí enlà, venir segondari : subisson, coma las formas nominalas, una variacion de tractament deguá a lhor segment final. Lo tablèu de la Fig.5.3 recampa totas las formas marcaas e non-marcaas presentas dins los enregistraments que pòion bailar una idèa sus los diferents marcatges dau plural en VANV.

	A	B	C	D	E
1	[lu'ʁa] [lu:'lu] [du:'lu]	[lu'ʁa] [lu:'lu] [du:'lu]	[lu'ra] [lu'lu] [du:'lu]	[lə'ʁa] [lu'lu] [dɔ ^w 'lu]	[lu'ʁa] [lu:'lu] [du:'lu]
2	[yn'gʁupe] - [lu'zɔme:]	- [deky'tsu] [lu'zɔme:]	[yn'gʁupə] [lu'grupe] [lu'zɔme]	[œ'gʁup] [lutʁu'pjaw] [lu'zɔmi]	[yn'gʁupe] [lu:'gʁupe] [lu'zɔme]
3	[lu'bwɔj] -	- [lu:'bwɛ]	[yn'bɔj] [lu'bɔj]	[lɔ ^w bwɛ] [œbwɛ]	[lu'bwej] [lu:'bwei]
4	- [deze'kjɔ]	[mune'kjɔ] [deze'kjɔ]	[mune'kjɔ] [de'kjɔ]	[mune'klɔ] [de'klɔ]	[mune'klɔ] [de'klɔ]
5	[ynkɔ'ju'ne] [deko'ju'ne] [dɔ ^w ko'ju]	[ynkɔ'ju'ne:j] [deko'ju'ne:j] [deko'ju]	[ynkɔ'ju'ne:] [deko'ju'ne:] [dɔ ^w ko'ju]	[œka'ju'nje] [deka'ju'nje] [dɔ ^w ka'ju]	[ynkɔ'ju'ne] [deko'ju'ne] [dɔ ^w ko'ju]
6	[yna'ne] [deza'ɲɔ] [lu:'vjø]	[yna'ɲɔ] [luza'ne:] -	[yna'ne] [luza'ɲew] [lu'vjø]	[yna'ne] [luza'ɲaw] [lu'vjø]	[yna'ne] [da'ɲew] [lu:'vjø]
8	[tu:lu:'ly]	[tu:lu:'ly]	[tu:lu:'ly]	[tu:lu:'jy]	[tu:lu:'ly]
9	[yno'flu] [la'flø:]	[yno'flø] [la'flø:]	[yno'flø] [la'flø]	[yno'fluɐ] [la'fluɐ]	[yno'flu] [la'flu]
10	[la'tswɛtə] [la'fena:]	[lanu'tsulɔ] [la'fena:]	[lanɔ'tsulɔ] [la'fena]	[laf'i'vetɔ] [la'fena]	[lanɔ'tsulɔ] [la'fena]
11	[la'nɔdza'la:] [la'nøne:a]	[la'nɔdzo'la:] [la'nø'ne:ɐɔ]	[la'nɔdza'la:] [la'nøe:'trãdza]	[la'nejɕa'la:] [la'neji'tɐãɕa]	[[la'nɔdza'la:] [la'nø'ne:jɐa]

FIGURA 5.3 – Tablèu recapitulatiu de las formas au singular/plural

5.2 Finalas consonanticas : segment extrasillabíbic latent

Dins las formas que comportan un segment extasillabíbic latent, lo morfèma dau plural ven doncas s'ajustar per formar un format teoric dau tipe : CV(C)+s. La preséncia, dins d'autres varietats d'occitan d'un nuclèu nul (tipe CVC.T $\emptyset$), que permet au singular de legitimar la consonanta extrasillabíca, pòt menar a de realizacion diversás dau plural : dins d'unes parlars lengadocians, la /s/ pòt venir parasitar la posicion de la còda, en se substituissent a iela o en formar daube iela un novèl segment africac. Dins d'autres varietats, lo nuclèu nul sembla pover menar a un cicle de sillabacion per lo morfèma dau plural, es a dire la possibilitat per /s/ d'èsser realizat en còda sens que siase associat un contengut melodic au nuclèu [12].

Lo tablèu de la Fig.5.1 permet d'efectuar, a la lèsta, una comparason dau plural de las formas a a segment extrasillabíbic dins diversés parlars vivaroalpencs (totjorn manlevats dins ??). Poiem veire, per exemple que los parlars mai orientaus, los d'Italià e de Barcelona, son capables de sillabizar lo morfèma dau plural, e d'un biais original : lo parlar de *Rore* sembla prepausar, coma zò fan d'unas varietats de gascon, un eschèma de sillabizacion dins lo qual lo segment extrasillabíbic e lo morfèma /s/ venon respectivament ataca e còda d'un nuclèu nul (CVS.T $\emptyset$ +s) (se tròva [kamps] per *camps*), mentre que dau costat francés, la lenga sembla adoptar un tipe CV(S).T *non-extramétrique* [12] dins lo qual la posicion extrasillabíca sembla èstre reservaa au plural, ço que poiriá explicar la forma [ˈbwɔsɛs]⁴.

---

4. Se lo singular deu pover sillabizar la /k/, lo cas dau plural es problematica : coma la posicion es reservaa a l'expression dau plural, l'obstruenta extrasillabíca s'escafa per laisser la plaça au morfèma dau plural e mena doncas au rescontre entre dos segments identics /s+s/, ço que questo parlar alpenc sembla resòlver en donar un contengut melodic au nuclèu de la sillaba.

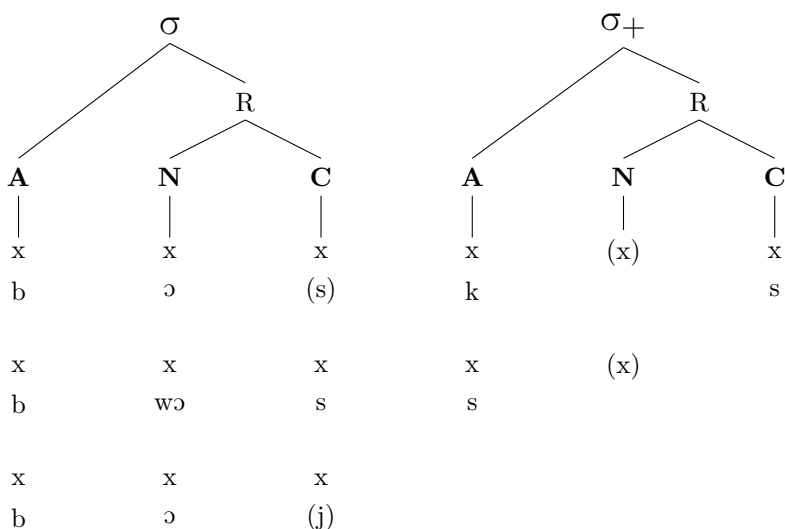

FIGURA 5.4 – Plural de *bòsc* dins 3 tipus de gabarrit. Le tipe CVS.T utilzaa lo nuclèu nul per marcar lo plural ([bɔ(s)ks]). Le tipe CV(S).T non-extrametric substitús lo morfèma dau plural a la marca dau plural ([bwɔses]), l’ajust de la *e* permet de resòlver lo rescontre /s+s/. Lo tipe CV(S) es dins l’incapacitat de marcar lo plural.

De l’autra costat, las varietats d’Ardecha, de Droma e de Nauta-Lèira correspondan a un tipe CVS, canonic o reduit, dins los quals lo marcatge dau plural pòt pas correspondre a un cycle autonòm : las formas a consonantas extrasillabicas semblan pas pover èstre afectaa per la derivacion deguá au plural. Los parlars naut-vivarés en l’abséncia d’un nuclèu nul, empachan tota sillabizacion de la /s/. E coma la còda sembla èstre de mens en mens legitima (e sustot lo segment /s/) lo morfèma pòt pas mai se substituir a la còda per se realizar. Una excepcion pasmens : la forma [bwes] observaa a Araulas (au sud de Tença). Çò qu’es interessant aici, es que lo tipe sillabic sembla èstre de tipe CVST⁵, dins lo qual la posicion extrasillabica es reserva en prioritat a l’expression dau plural. Mas au luòc de donar un contengut melodic au nuclèu nul coma dins lo parlar de Barcelona, se contenta de realizar un sol segment consonantic /s/⁶.

5. Se tròva per exemple : [dʒurz] per *jorns*, [bjaw'kɔp] per *beucòp*, [nejt] per *neit*.

6. Quò dit, es probable que la realizacion de *bòsc* siase influénciaa per los parlars vesins es a dire lo passatge a la iod de la /s/ çò qu’explicariá la diftongason cap a [we] : d’efèit, se fasem las comparasons de las associacions en tèrme de combinason de /ɔ+j/ (e) e /w+e/ (e), poiem veire que son constituíats d’exactament los mèsmes elements, cò que apuèia l’idèa dau passatge a la iod de la còda. Çò que permet mai d’explicar las formas [boj] de J. Dodet, dins la quala la còda se manten en iod sens colonizar lo nuclèu per un efèit de branchament e doncas l’abséncia de diftongason sus [ɔ].

5.3 Finalas consonanticas : còda

Las formas que presentan una còda en finala, e mai si se pronóncian pas dins notre cas, son d'objècte interessants per lo marctage dau plural. D'efèit, l'avem vegut, /ʁ/, /n/ o las mèias-consonantas /w/ e /j/ pòion se manténer en finala, quand, /l/⁷ e /s/ i apareisson pas jamai. L'ajust d'un morfèmas dau plural, que pren donca una mena de poscion extrasillabic CVS+s pòt faire chanjar lo tractament de la forma en finala ?

Los segments nasaus e /ʁ/

Lo segments /ʁ/ e /n/ semblan dins l'incapacitat de se vocalizar en còda e l'ajust d'un morfèma derivatiu, chanja pas ren : per las finalas *-n* tombaas coma *-r* e *-m*, lo resultat es lo mèsme. Dins l'incapacitat de se sillabizar o de joar lo ròtle de segment consonantic possant a la vocalizacion de la còda que precedís son pas afectaas per lo marcatge dau plural (Fig.5.5) :

	Singular	Plural
Còda /n/	[kə'ju] <i>caïon</i>	[kə'ju] <i>caïons</i>
Còda /ʁ/	[flø] <i>flor</i>	[flø] <i>flors</i>
Còda /m/	[fyn] <i>fum</i>	[revu'lyn] <i>revolums</i>

FIGURA 5.5 – Plural de formas en -m, -n, -r finalas

La *s* lexicala

La *-s* en còda finala, se realiza pas jamai quand es lexicala (*pertús*, *rós*) : l'ajust d'una *-s* suplementària chanja pas res. L'abséncia de plural de las formas en *-s* finalas distinguís lo VANV d'autras varietats vivaroalpinas mai que mai alpinas que pòion admetre la siblanta en posicion extra-sillabica.

Lo cas daus segment a fòrta capacitat de vocalizacion

Coma vegut dins lo Chapitre 4, quelos segments semblan èstre influenciats dins la lhor realizacion fonetica per la preséncia, o non, d'un segment sos-jacent. Lo cas de la derivacion dau plural, per l'ajut dau morfèma *-s*, permet, en partia, de confirmaa quela ipotèsi. Diso en partiá, qu'ai pas sufisentament de formas per pover l'afirmar ; pasmens l'exemple de la figure (Fig.5.7), e l'alternança de

7. Excepcion faitas de las formas influenciaas per lo francés coma *malgrèt*

anhèl e *anhèus* permet de l'illustrar a minima.

	A	B	C	D	E
Singular	[ajɛ]	[ajɔ]	[ajɛ]	[ajɛ]	[ajɛ]
Plural	[ajɔ]	[ajɔ]	[ajɛw]	[ajɛw]	[ajɛw]

FIGURA 5.6 – *anhèl* - *anhèus*

Es clar que la preséncia de la *-s* permet la remonta fonetica de la còda gràcia a sa vocalizacion. Poïem constar que dins lo parlar de A. Fombonne e R. Cros (A e B), la còda vocalizaa per l'ajust de *s* sembla aver colonizaa completament lo nuclèu daube una monoftongason ($[ɔ] = (U^+(v(A^+))^+)^+$, $[ɛ] = (A^+(I^-(v)))^+)^+$ e $/w/$ pòrta l'element U^+); dins lo parlar de Tença (D), la transicion sembla èstre en cors: l'optimizacion dau nuclèu daube l'insercion de l'element U^+ e la supression I^- dins l'expression de $/e/$, mas manten encara la diftongason. Los parlars de Jean Dodet e de Jean-Luc Fourel, servan los dos segements de la diftongason, sens modificacion.

5.4 Finalas vocalicas

Josc'aicí avem tractat los cas de dericacion dau plural, quand la forma presentava que una còda finala, qu'un segment extrasillabic. E dins los dos cas, i a pas de solucion efectiva per marcar lo plural. Lo morfèma pòt, eventualament, permetre una alternança sus las finalas font la còda es una liquida o una mèia-consonanta, mas sembla qu'ane pas ma luènh. Per las finalas vocalicas, es a dire de formas dont la darrèira sillaba es formaa dau nuclèu (daube possiblement una ataca adjunta) sol, las veiaas son diferentas. D'efèit, de fenomèns de lenicions son ben mai nombroses que dins las formas a finala consonantica, que las que siasan.

Quatre vocalas pòion ocupar quela placa en VANV: la vocala bassa [a] (unencament dins la fomas monosillabicas coma los clitics *la*, *una*, . . .), las vocalas meianas [ɔ] (essit de la labializacion de $/a/$ en posicion postonica), la vocala [e] e la vocala nauta [u] (dins lo clitic *lo*).

	/a/	/u/	/ɔ/	/e/
Singular : (A)V	[yna'flø] <i>una flor</i>	[lu'βa] <i>lo rat</i>	[lase'manɔ] <i>la setmana</i>	[yŋ'grupe] <i>lo grope</i>
Singular : (A)V+S	[la'flø] <i>las flors</i>	[lu:lɔ] <i>los lops</i>	[lafe'nɔ] <i>las femnas</i>	[lu'zɔme:] <i>los òmes</i>

FIGURA 5.7 – Alternanças vocalicas deguás au morfèma derivatiu dau plural

5.4.1 Alternança /u/~/u:/

Quela alternança es aquela dau determinant definit masculin *lu*. Au plural, lo nuclèu dau clitic (sens tonicitat) sembla subir dins totas las realizacions (en cò de tos los locutors), un fenomèn d'alongament, que permet d'opausar la forma plurala de la dau singular : [lu]~[lu:]. Benlèu la vocalizacion de /s/ auria pogut menar a una realizacion cap a /y/⁸ au plural, coma en niçard, mas que lo segment estant inconeugut en finala overta non-tonica es probable que lo VAVN resòlv quela situacion per l'alongament de la vocala. Lo parlar de Tença presenta pas quela alternança : es remplaçaa per [lə]~[lu]. Dins que lo cas, poiem faire l'ipotèsi que l'evolucion de la forma singulara a pas menat la necessitat d'una distincion daube lo plural, que se manten en /u/, e que doncas l'alongament de la vocala èra pas necessari.

5.4.2 Alternanças /ɔ/~/ɑ/ e /a/~/ɑ/

La question de la realizacion de /a/ cap a [ɑ], quand es seguá per una còda, es déjà estaa evocaa dins lo Chapitre 4. Lo principi de l'alternança es aici lo mèsme. La colonizacion dau nuclèu /ɔ/ per /I/ (vocalizacion de la marca dau plural) mena facilament a una realizacion cap a /ɑ/; e per assurat per identificacion, la /a/ daus clitics a subia lo mèsme tractament.

Fau notar pasmens que faire la distincion a l'oral entre /a/ e /ɑ:/ es pas una veiaa aisaa de faire. Penso que, coma dins lo cas precedent, l'alongament es estat un estapa de l'evolucion de la vocala (per exemple : [la]~[la:] e [fe'nɔ]~[fe'na:]) mas que tend a menar, dins los dos cas a l'oposicion entre [ɔ],[ɑ] e [ɑ].

5.4.3 Alternança /e/~/e:/(i/)

La darrèira alternança, tochant a la finala *-e*, es mai pro simalara au tractament de la /e/ quand es seguá per una iod en còda : la supression facila de l'element A⁺, çò qu'es lo cas dins lo parlar de Tença (J.-C. Fouillet pronóncia

8. La preséncia de dialèctes italics a proximitat dau niçard a probablament favorizat la possibilitat de realizar l'associacion /u + j/ cap a [y]

[lu'zɔmi] (*los òmes*) ; mas coma dins las autras finalas vocalicas, l'abséncia d'un segment seguent (segment extrasillabic o ataca dins lo cas d'una coda intèrna), sembla que per la màger part de las realizacions, la tendéncia siase a l'alongament de la vocala : /e:/.

Fau notar, enfin, que lo fenomèn apareis mai dins las derivacions morfologicas deguás a la conjugason daus vèrbes : d'efèit la finalas, *-es* e *-etz*, que se realizan [es] en lengadocian, pòion localament se realizar [i]. Sembla mai afectar la segonda persona dau plural, benlèu per una question d'opausicion de las formas ([fi'lèsi] per *filèssetz* en cò de Jean Dodet).

5.4.4 Lo cas daus determinants

Lo marcatge dau determinant es totjorn efectiu e mai se l'alongament es pas pro sensible, dins l'abséncia de possibilitat de l'evolucion dau vocalisme. Quò vou dire que lo determinant pòrta totjorn la marca dau plural, e mai reduïta que reduïta.

D'un biais general, lo VANV marca bien de maniera parciala lo plural. Contrariament a des varietats mai mèijornalas coma lo lengadocian, l'incapacitat que presenta que lo dialècte de realizar la coda empacha, per exemple, l'instabilitat portaa per la *-s* (realizacion entre [z], [s] e [j] segon l'entorn dau morfèma) e sembla aver abotit a de formas pluralas distintas, masculinas e femeninas, opausaas a lhors equivalents singulars. Mas es mai luènh de correspondre a l'eschèma provençal e se rapròcha fin finala mai dau modèl lemosin que coneis una oposicion vocalica similara entre las formas pluralas e singularas (dins lo cas dau femenin, l'o oposicion singular-plural es pasmens marcaa par una oposicion [ɔ] ~[a] que la labializacion de la /a/ non tonica a tochaa fòrça mai los parlars lemosins que lo VANV, e mai si d'unes caires dau Naut Vivarés coneisson quela labializacion).

6 Conclusion

Pòio traire de quelas observacions e analisis dau foncionament fonologic de l'occitan parlat dins lo Naut-Vivarés qualquas conclusions , saique provisòrias, qu'aimariá pover desenvolopar dins un trabalh de rechèrcha ulterior. L'estudi de las posicions que pòion prendre los segments, contoïdas e vocoïdas, au dintre de la sillaba m'a permés de mostrar que la quela varietat dialectala aviá un modèl de gabarrit sillabic CVS dins lo qual lo tractament de la còda mena a una reduccion de l'amplitud sillabica dins fòrça cas. Quelo tipe CV, que sembla èstre larjament majoritari, impacte la sillabizacion de las formas naut-vivaresas e possa a una modificacion dau sistèma vocalic en integrar de segments vocalics novèls, inoneguts per los parlars mai conservators au nivèl sillabic. Lo *set* vocalic tradicional de l'occitan [a e ε i ɔ y u] es completat a minima en VANV per lo segments [øɑ ã ě] generats per la reorganizacion daus elements combinatòris e l'inclusion de la capacitat d'activar lo resonador nasal.

L'evolucion dau modèl sillabic entraïna per lo fait una modificacion dau marcatge dau plural. D'efèit, si d'unas varietats d'occitan consagra totjorn la realizacion de [s], es pas lo cas dau VAN. L'impossibilitat forçaa de suprimir la [s] derivativa dins las formas dont lo segment finala es pas un nuclèu laïssa pas fòrça situacions favorablas a un marcatge dau plural. Solas la formas vocalicas la pòion conèisser. E encara. La posicion de còda estent, per lo mens precària, dins lo sens que los mecanismes de linearizacion de la còda foncionan pas, la sola possibilitat per la derivacion de s'exprimir es de quitar son punt esqueletal associat normalament per venir branchar sus lo nuclèu. Mas quò implica que lo nuclèu siase en condicion d'acceptar lo branchament per evoluir e marcar vertadièrament una oposicion per rapòrt a la forma singulara. Avèm vegut que, per exemple, que dins lo cas de l'article definit *lo*, l'oposicion singular/plural [lu]-[lu:] es tèuna e si la rèsta dau sintagma nominal pren pas mai lo marcatge dau plural, sol lo contèxte sintaxic pòt faire la diferéncia.

Au sen de l'ensem dialectal vivaroalpenc, lo VANV demòra un parlar mal co-

negut. D'efèit sa classificacion dins lo mèsmè sistèma que los parlars alpengs s'es feita en màger partia per los traits fonetics liats a la palatalizacion de la CA/GA latina e la tombaa de la -d- intervocalica dau participi passat. Mas quelos trait an pas (o an pas plus) de rason fonologica : son l'eiretatge d'una evolucion anciana que l'estudi fonologic (sincronica, bien sur) pòt pas prendre en compte. Ço qu'es pas lo cas dau tractament dau plural o de las consonantas extrasillabicas. Cèrtas los parlars alpengs e lo VANV partejan mai un lexic particular, mas l'estructuracion sillabica, pro diferentas, de quelas doas varietats interroga sus la pertinéncia de las inclure dins un mèsmè ensems. Un locutor natiu dau Naut Vivarés, sens coneissença particulara dau desvolopament de l'occitanisme, sarà plus enclin a considerar son parlar pròche de varietats d'auvernhat o de lemosin que de varietats alpinas o nòrd-lengadocianas. Es per quò un trabalh aprigondit sus l'ensems de las varietats pròchas dau VANV (parlars auverhnats e bas-vivarés, parlars protestants dau Linhon, e mai quelos de Droma e d'Isèra) es encara de faire per pover metre au lume los foncionaments fonologics comuns que presentan.

Veiquíá per qué l'establiment d'una tipologia precisa de la sillaba occitana e de sas variacion, construïta independentament de las consideracions feitas per las analisis dialectologicas tradicionals, permetriá reconsiderar los foncionaments supradialectaus per essayar de descriure d'un biais global la lenga occitana dins sa diversitat. Es evident que quela tipologia deu pas èstre opausaa a la classificacion tradicionala que iela, pòrta de traits eissits de l'istòria de la lenga e que poiem pas regetar, mas deu pover èstre en mesura de bailar un otís scientific suplementari per l'estudi de la lenga occitana e la construccion occitanista.

Lista de las figuras

2.1	L'Ardecha linguistica (VA, A e L correpondon aus dialèctes tradicionaus <i>viavaroalpenc</i> , <i>auvernhat elengadocian</i>); las localitats en roge son quelas daus locutors entreveguts.	9
2.2	Articles definites en VANV	10
2.3	Estructuracion de l'occitan segon D. Sumien (NV = correspond au parlar nòrd-vivarés)	13
3.1	Locutor A (André Fombonne) - transcripcion fonetica.	23
3.2	Locutor B (Robert Cros) - transcripcion fonetica.	24
3.3	Locutor C (Jean Dodet) - transcripcion fonetica.	25
3.4	Locutor D (Jean-Claude Fouillet) - transcripcion fonetica.	26
3.5	Locutor E (Jean-Luc Fourel) - transcripcion fonetica.	27
4.1	Notacions daus segments de la sillaba	33
4.2	Representacion desvolopaa (arbre) de l'estructura sillabica	33
4.3	Illustracion dau processús de d'estructuracion de la sillabacion : lo material fonologic inèrte f-n-u es organizat per formar una forma linearizaa (doncas viabla) (f)(u ^o (n)).	34
4.4	Sistèmas vocalics dau VANV	35
4.5	Eschala de sonoritat de l'occitan VANV d'après los travaus de Kenstowicz	38
4.6	Atacas simplas en VANV	40
4.7	Atacas complèxas en VANV	41
4.8	tractaments possibles daus segments en posicion de còda legitima (1 = manten de la consonanta ; 2 = vocalizacion ; 3 = modificacion de la valor dau nuclèu)	42
4.9	Formas observablas per l'analisi dau gabarrit sillabic	44
4.10	Realizacion fonetica [fòrt] (<i>fòrt</i>) en lengadocian. La preséncia d'un punt esqueletal governaire (sillaba a nuclèu nul) permet la remontaa fonetica de l'obstruenta extrasillabica.	44

4.11	Realizacion fonetica [ˈfɔʁ] (<i>fòrt</i>) en VANV. L'abséncia d'un punt esqueletal governaire empacha la remonta fonetica de l'obstruenta extrasillabica que demòra latent.	45
4.12		45
4.13	Nasalizacion en VANV (<i>blanc</i>) : reduccion AVS → AV per branchament a gaucha.	47
4.14	Alongament vocalic en VANV (<i>fòrt</i>) : reduccion AVS → AV per branchament a gaucha.	47
4.15	Mèia-consonantas en còda (<i>daus</i>) : reduccion AVS → AV per branchament a gaucha.	47
4.16	Distribucion de las vocalas dau VANV en foncion daus traits fonologics	48
4.17	Elements combinatoris primaris de l'occitan	49
4.18	Manten de las mèia-consonantas en còda finala	51
4.19	Tractament en còda daus segments eissits de las laterelas latinás o de la /s/	52
5.1	Realizacion de <i>bòscs</i> dins divèrses parlars vivaroalpencs	54
5.2	Plural e finalas a segments vocalic o consonantic	55
5.3	Tablèu recapitulatiu de las formas au singular/plural	56
5.4	Plural de <i>bòsc</i> dins 3 tipés de gabarrit. Le tipe CVS.T utilzaa lo nuclèu nul per marcar lo plural ([bɔ(s)ks]). Le tipe CV(S).T non-extrametric substitús lo morfèma dau plural a la marca dau plural ([bwɔses]), l'ajust de la <i>e</i> permet de resòlver lo rescontre /s+s/. Lo tipe CV(S) es dins l'incapacitat de marcar lo plural.	58
5.5	Plural de formas en -m, -n, -r finalas	59
5.6	<i>anhèl</i> - <i>anhèus</i>	60
5.7	Alternanças vocalicas deguás au morfèma derivatiu dau plural	61
A.1	Toponimes geografics	69
A.2	Noms de las comunas	70

Bibliografia

- [1] Pierre Bec. La Langue Occitane. Que sais-je. PUF, 1968.
- [2] Michel Bert, James Costa, and Jean-Baptiste. Martin. Etude FORA : Francoprovençal et occitan en Rhône-Alpes. Institut Pierre Gardette, Université Catholique de Lyon, 2009.
- [3] Noam Chomsky. Syntactic Structures. Mouton and Co., 1957.
- [4] Noam Chomsky and Morris Hall. Sound Pattern of English. Harper and Row, 1968.
- [5] George Nick Clements. The role of the sonority cycle in core syllabification. In Kingston and Beckman, editors, Paper in Laboratory Phonology 1 : Between the grammar and physics of speech, pages 283–332. Cambridge Cup, 1996.
- [6] Patrick Cros. L'expression occitana ès anonai a la fin dau sègle xx : l'emission occitana « parlarem » sus « radiò-vivarés ». Master's thesis, Université Paul Valéry - Montpellier III, 2016.
- [7] Joannès Dufaud. Dictionnaire Français - Nord-Occitan, Nord du Vivarais et du Velay. Jean-Pierre Huguet, Editeur, 1998.
- [8] Quentin Garnier. Apròchi fonologic d'una varietat d'occitan d'ardecha : las especificitats vocalicas e consonanticas dau parlar nòrd-vivarés. Master's thesis, Université Paul Valéry - Montpellier III, 2017.
- [9] Didier Grange. Lexique descriptif occitan-français du vivaro-alpin au nord du Velay et du Vivarais. Document pdf en ligne. 2008.
- [10] J.D. Kaye, J. Lowenstamm, and J.R. Vergaud. The internal structure of phonological elements : a theory of charm and government. In Phonology yearbook, pages 305–328. 1985.
- [11] Hervé. Lieutard. Phonologie et morphologie du parler occitan de Graulhet (Tarn) : structure, contenu et rôle de la syllabe. PhD thesis, CEO - Université Paul Valéry - Montpellier III, 2004.
- [12] Hervé Lieutard. La syllabe occitane (essai de synthèse). 2013.

- [13] Jean Lowenstamm. Cv as the only syllable type. In J. Durand & B. Laks, editor, Current Trends in Phonology : Models and Methods, pages 419–442. CNRS, ESRI, Paris X, 1996.
- [14] Felip Martel. L’espandi dialectau vivarò-aupenc. Novel Temps, (7), 1983.
- [15] Patrick Sauzet. Le vocalisme de l’occitan : Évolution et marque. In Actes du Troisième Congrès International de l’Association Internationale d’Études Occitanes, editor, Actes de langues, de civilisations et intertextualité, volume 1, pages 101–129. G. Gouiran Éditions, 1992.
- [16] Patrick Sauzet. Attenance, gouvernement e mouvement en phonologie : les constituants dans la phonologie e la morphologie de l’occitan. 1993.
- [17] Patrick Sauzet and Guylaine Brun-Trigaud. Structure syllabique et évolution phonologiques en occitan. HAL, 2014.
- [18] Domergue Sumien. Classificacion dei dialèctes occitans. Lingüistica Occitana, (7), 2009.

A Noms daus toponimes en us- tage en occitan e lhors equi- valents en francés

Lo tablèu que s'èc d'òna las equivaléncias entre los noms de las comunas en occitan utilizats dins mon trabalh e los noms oficiaus en francés. Un trabalh de normalizacion dau toponimes dins lo Naut-Vivarés es estat fait quelos darrèirs temps per las diferentas seccions de l'IEO dins la region e per *Parlarem* sus la basa de las preconizacions dau CLO mas demòra encara incomplèt. Per l'aure dau domèni vivaròalpenc, emplèio las formas de F. Martel.

Nom occitan	Nom francés
<i>Ardecha</i>	Ardèche
<i>Las Botières</i>	Les Boutières
<i>Droma</i>	Drôme
<i>Faiet (tracòl dau)</i>	Fayet (col du)
<i>Leira</i>	Loire
<i>Oesen</i>	Oisan
<i>Ròsne</i>	Rhône
<i>Trièves</i>	Trièves
<i>Velai</i>	Velay
<i>Vercòrs</i>	Vercors
<i>Vivarés</i>	Vivaraïs

FIGURA A.1 – Toponimes geografics

Nom occitan	Nom oficial en francés	<i>Departament</i>
<i>Andança</i>	Andance	07
<i>Anonai</i>	Anonnay	07
<i>Araulas</i>	Araules	43
<i>Barçilona</i>	Barcelonette	04
<i>Blacons</i>	Miribel-et-Blacons	26
<i>Colombièr lo Vièlh</i>	Colombier-le-Vieux	07
<i>L'Alauvesc</i>	La Louvesc	07
<i>Lamastra</i>	Lamastre	26
<i>Larnage</i>	Larnage	26
<i>Linhon</i>	Le Linhon	43
<i>Lo Mas de Tença</i>	Le-Mas-de-Tence	43
<i>Lo Puèi</i>	Le Puy-en-Velay	43
<i>Montfaucon de Velai</i>	Montfaucon-en-Velay	43
<i>Montregard</i>	Montregard	43
<i>Praeus</i>	Préaux	07
<i>Refiòc</i>	Roiffieux	07
<i>Sant Bonet lo Freid</i>	Saint-Bonnet-le-Froid	43
<i>Sant Farcián</i>	Saint-Félicien	07
<i>Sant Marcèl d'ès Anonai</i>	Saint-Marcel-lès-Anonnay	07
<i>Sant Victor</i>	Saint Victor	07
<i>Satilliu</i>	Satillieu	07
<i>Tença</i>	Tence	43
<i>Tornon</i>	Tournon-sur-Rhône	07
<i>Viena</i>	Vienne	38
<i>Vocança/Vaucança</i>	Vocance	07

FIGURA A.2 – Noms de las comunas

B Tèxte de travalh reviraat a l'escrit per Robert Cros

Reproduso çai-sos lo tèxte de travalh revirat e escrit en grafia patoesanta per Robert Cros per ne faire la lectura pendent l'enregistrement. Grandmercièio Patrick Cros per la transcripcion numerica e per lo mandadís. Lo tèxte entre parentèsis son las nòtas de Robert (e correspondon generalament a de variantas lexicalas possiblas).

1. Un coillou né que tchanto.
2. De coilloux nés que tchantavant.
3. Auviguérou parla un coillou.
4. Parlerant de coilloux
5. Lous loups nés an trouva un nogné
6. Lous loups blancs trouvant lous agnés
7. Para lou loup
8. Eci lé vèdiu dous loups
9. Nio de cutsous de loups diin lous boués
10. Deurmou dien lo neu tzola
11. Las neus néras me fan pau
12. Poillou pas deurmi
13. Daubé la neitjo qué uno neu blantcho et cliaro
14. Lo gnautchoulo é un otjé de neu
15. Lo serpin mintjèt lou mirou né et mordèt lou mirou blanc (gnacquèt pour un chien)
16. Ounté possa lou mirou blanc et roux ?
17. Gnio uno vintaine de serpins dien lo fountaino
18. Vingt et uno tchioras tchossèran lou pauré tjoillard
19. Quello fountaino é utiliza pèr lo buaa (Queto)
20. Deman min vo o l'écolo dobé un omi
21. Sous omis portant de zéclios
22. Essublérou moun éclio et mo faucillo (voulan) lou long do
23. tchomi
24. Lou fio brûlo fort et fa de fum
25. L'inclium é vé lou manétsau
26. Mécliou lou là et lou tcho dobè de vi

27. La fleus crèvèrant o l'orriva de l'hivè (petafinèrant)	36. Me volou bagna din lou rio
28. Las vieillas portant uno fleu	37. Vau prindré un bain di in lou rio
29. Quélou vieux tounè (li-in) é tjolo	38. Vôle venir dobé lous hommés ?
30. Niéio biauco de tchos diein las tèrras	39. Voulè vous venir dobé las fè- nas ?
31. L'auro frécho fa de revolum de neitjo	40. Vindé un biau ?
32. Ni éyo de lo lumiéro di in lou pertu	41. Vindè de biaus ?
33. Auvo piauta lous osillous dobé lo plèvo fraitcho	42. Anè o l'iézo ?
34. Inqueu zo savou gno de trové	43. Vous faut partir (moudar) teu pé na dien las Alpas
35. Au mé de mâ trovaillorai tous lous lus	44. Iri au villatjé lo semana que vin
	45. Annéris vérès las rutchas dobé lou soulè

C Enregistrament suplementari

Reproduso çai-sos la transcripcion d'un trauç de l'emission de *Parlarem* dau 28 de setembre de 1983 consacraa a las meissions. Es lo frut de l'enòrme trabalh effectuat per Patrick Cros ([6]) que grandmercèio un còp de mai.

Las meissions e las escossalhas

(Emission 41 dau 28/06/1983 mn7 sec45)

D'auvir sus <http://bartavel.com/radiovivares.html>.

En junh 1983 Gerard faquèt una emission sus las meissions. Regis, Noel e Lois qu'an viuput las meissions e las escossalhas dins lhor joinessa parlan dau biaís de zò faire solíá.

Regis : Aviam parlat bien de las seaiás mès aviam jamai parlar de coma fasiam las meissions. Meissonavam tots au volam. Pòio ne'n faire una demonstracion, encara copar de blat au volam .

Gerard : Copan encara ?

Regis : Copan encara, los enchaple. Alòrs, quand èro joine, mi, ai començat a l'atge de dotze ans de meissonar au volam, mès un petit volam, que, un petit volam. Las femnas meissonavan coma los òmes, quand èro plaçat. E chascun menava sa veiaa. Los fòrts meissonaires : tres punhaas fasián la javèla, tres punhaas, tandis que mi n'en faliá quatre o cinc, benlèu miuelh.

Noel : E coma fasiatz l'amont en montanha ?

Regis : A ben las fasiam en tres punhaas

Noel : Per çò que n'i a des endreits, fasián çò qu'apelavam las javèlas lonjas. Alòrs metavan totas las punhaas e puei qu'èra un liam que metavan tres punhaas per faire una gerba.

Regis : A ben nosautres qu'èra en tres punhaas. Los fòrts meissonieirs, en tres punhaas fasián la gèrba, tandis que coma las femnas o nosautres, ne'n faliá mai que quò, compren, èram joines, ne'n preniam pas tant. Dins le temps, meissonavam au volam, chantavam de romanças, quand veiam un autre que

meissonava en façà, li bramavam : « Afiala, cabacièr, la caia resta », qu'èra çò que fasiàm.

Noel : E quand se voliam pausar bramavam « Femna, a l'aiga ». Alòrs las femnas adusián vite lo litre. Ne'n avançavas miuelh, per meissonar, tot solèt, ne'n avançavas miuelh au volam qu'a la dalha.

Regis : A òc, perque quand avias pausat ta dalha, tornavas començar a levar ton blat. Atencion que las gèrbas èran gentas, la palha èra dreita, qu'èra pas frossat. Alòrs lo volam, qu'es rund coma una sèrpa : prenia ton còp 'quí. E puei anètz. Mi n'ai encara las marcas, aviau copat mon dèt.

Noel : Es qu'èra sovent que l'òm se copava lo talon.

Regis : A ben òc, la pointa daus esclòps

Noel : La pointa daus esclòps. E puei comprens, la palha ne'n servián per faire de liams, n'i aviá gis de ficelas, qu'èra pas coma iuera e dins la montanha plus naut l'amont dau costat de Sant Agreve, pas bien de Sant Agreve, la Boteiras se'n servián mai per lo cuvert, alòrs, si èra frossaa daube la dalha....

Regis : ...Fasiá pas.

Noel : Poviá pas servir.

Regis : Ten pas l'aiga.

Noel : Ten pas l'aiga.

Regis : Mi ai encara mos escossos, ai encara le ventador, e la forcha per virar l'airaa. E per faire l'escossalha, escoiam de fes qu'i a tota una setmana dins la mesma ferma. Tota una setmana. Puei quand aviam finit, qu'èra la ribola. Alòrs la ribola, quò rigolava, quò dançava josca doas o tres oras dau matin.

Lois : E coma fasián l'aira ?

Regis : A ben l'aira, l'abosavam aube de bosa de vacha. Piochavam bien la tèrra, bien pròpra, puei arrosavam bien, ramassavam de bosas de vacha, puei daube un coive, un balai, o ciravam bien o laissavam prendre. Quò cassava jamai. E qu'èra pròpre. Coivavas quò coma un glacis. Quau diriá la bosa coma quò fai, quò fai coma de ciment. Alòrs mi, quand ai començat d'escoire, qu'èro joine, quand es qu'escoiam, escoiam a seis, mi escoiau darrièr aube una femna. Ero banat aube una femna. Mès aviau pres lo còp, vai, te'n fases pas

Gerard : Eras pas tròp mau banat.

Regis : Ben nòn, bien. E puei, quand aviam escot la meitat de l'airaa, bramavam « a la palha ! ». Las femnas o las filhas, venián virar l'airaa. Puei quand aviam tornat començar, quand aviam finit de ramassar la palha, aviam finit d'escoire, alòrs tornavam començar l'airaa e puei aquí fasiàm una pranieira, una pranieira de detz minutas, un quart d'ora, per laisser sorelhar.

Noel : Una palhaa bien sorelhaa es a meitat escossaa.

Regis : A òc, òc, quò èra bien miuelh Las femnas meissonavan coma los òmes, prenián de petitas reissaas, pas grandas

Gerard : las femnas tenián lo volam ?

Regis : Oc, òc mès un petit volam pas si grand que quelos daus òmes. Meissonaván mai. E après, los meissonèirs, savo pas si vo aviás auvit dire, quelos qu'èran fòrts per meissonar au volam, montavan au Puei, anavan meissonar amont. Montavan naut los meissonèirs. Lais montava puei anavan meissonar amont. Anavan a la jorna. Anavan a la jorna coma quelos que venián seiar, qu'èra la mesma.

Noel : Qu'èra lo contrari de las seiaïàs. Qu'èra los montanhiers que descendián e puei per las meissions, coma qu'èra miuelh en retard, queles de'n bas montavan.

Gerard : Parlavam de la rebola totuera. De la ribola.

Regis : De la ribola de las escossalhas.

Noel : N'i a una outra veiaa davant la rebola, que se fasiá. E ben, davant la rebola, dau costat de Sant Saffloria tot au moens, fasián çò qu'apelavan « La Mira ». Alòrs coma s'aidavan tots, la filha de la maison, qu'èra prompta a mariar, anava escondre una veiaa de farassa, de pautris, una espèça de popea, la fotèt darreir la darreira javèla, alòrs quand arrivavan a la darreira javèla, los viuells levavan l'escosson. Lo plus joine de l'equipa fasiá petar un bon còp d'escosson dessus e la mira sautava en l'èr. L'autre bramava « La Mira », alòrs quò avertissiá quello que deviá escoire apres de preparar son aira e lo garçon, faliá qu'arrape la filha, alòrs de còps quò finissiá per un mariatge.

Gerard : E dins la rebola, que minjavan ? Regis, que se minjava ès La Lovesc ?

Regis : Quand fasiam las escossalhas, nosautres, ès Rochapaura, per çò que mi fasiav las escossalhas, pendant un mes, mai de un mes de temps, escoiam per las maisons, après una l'autra, fasiam ben un bon banquet, le gròs saucisson, saves lo gròs Jesus.

Gerard : A lo Jesus.

Regis : Aquèu d'aquí èra reservat, de chambon, de chambon farcit, que fasián coire, de chamboneta.

Noel : E puei generalament, n'i aviá lo civèt, tuavan un lapin.

Regis : Fasián de civèt.

Noel : Qu'èra pas de civèt coma iuera, quò cois dins una cocòta-minuta detz minutas, lo civèt faliá. . .

Regis : Dins una marmita en fonta.

Noel : Dins una marmita en fonta coia doas tres oras de temps, aquí lo pòias minjar, que teniá lo ventre, e puei, alòrs, n'i aviá bien sovent, après, per lo dessèt, n'i aviá un gastau de riz.

Regis : Benlèu ben, òc, me rapelo pas de tot, mi. E puei, n'i aviá a beure tant que voliam.